

DORA RIERA VINYALS

UNA PINTORA EMPORDANESA

Anna Albó Riera
Tutora: Maria Josep Balsach
Treball Final de Grau en Història de l'Art
Universitat de Girona juliol 2023

A la Rosa i en Leo pel seu suport durant aquests mesos,
a la Blanca Sala Reig per dir-me que si no ho feia jo, qui ho faria?,
a la Dra. Balsach per orientar-me i fer-me creure en el treball
i al renovat feminisme dels darrers anys que,
a mi, feminista de tota la vida,
també m'ha canviat la mirada

Imatge de portada

Autoretrat
c. 1980
Oli sobre taula
Col·lecció particular
24x32,5 cm

Resum

Dora Riera Vinyals (la Bisbal 1938-Figueres 1992) fou una pintora i artista empordanesa. Va ser catedràtica de dibuix a l'institut Ramon Muntaner de Figueres i compaginà aquesta feina amb la pintura i altres disciplines artístiques, principalment la ceràmica.

Autora d'una obra nombrosa, al llarg de la seva carrera va fer poques exposicions tot i que el 2020 va ser una de les artistes incloses a l'exposició del Museu de l'Empordà comissariada per Cristina Massanés "PINTAR, CREAR, VIURE. DONES ARTISTES A L'ALT EMPORDÀ (1830-1939)".

Amb aquest Treball Final de Grau voldria fer una primera aproximació a la seva obra, inventariar-la, proposar períodes artístics, analitzar-los i situar la seva obra en el context de la pintura catalana i internacional de la segona meitat del segle XX.

Paraules clau: Dora Riera, la Bisbal, Figueres, Empordà, art, pintura, pintors, pintores, artistes, pintura catalana, art del segle XX.

Resumen

Dora Riera Vinyals (la Bisbal 1938 – Figueres 1992) fue una pintora y artista ampurdanesa. Fue catedrática de dibujo en el instituto Ramon Muntaner de Figueres y compaginó ese trabajo con la pintura y otras disciplinas artísticas, principalmente la cerámica.

Autora de una obra numerosa, a lo largo de su carrera hizo pocas exposiciones, aunque en 2020 fue una de las artistas incluidas en la exposición del Museo del Empordà comisariada por Cristina Massanés "PINTAR, CREAR, VIVIR. MUJERES ARTISTAS EN EL ALT EMPORDÀ (1830-1939)".

Con este trabajo de final de grado quisiera hacer una primera aproximación a su obra, inventariarla, proponer períodos artísticos, analizarlos y situar su obra en el contexto de la pintura catalana e internacional de la segunda mitad del siglo XX.

Palabras clave: Dora Riera, la Bisbal, Figueres, Empordà, arte, pintura, pintores, pintoras, artistas, pintura catalana, arte del siglo XX.

Abstract

Dora Riera Vinyals (la Bisbal 1938 – Figueres 1992) was an Empordà painter and artist. She was professor of drawing at Ramon Muntaner high school in Figueres and combined that job with painting and other artistic disciplines, mainly ceramics.

Despite she created a great number of works, during her career she made few painting exhibitions, although she has been one of women painters included in 2020 at the Empordà Museum exhibition, carried out by Cristina Massanés, "PAINTING, CREATING, LIVING. WOMEN ARTIST IN THE ALT EMPORDÀ (1830-1939)".

With this final degree work I would like to do a first approach to her work, catalogue it, propose artistic periods, analyze them and situate her work in the XXth century second half catalan and general painting context.

Key words: Dora Riera, la Bisbal, Figueres, Empordà, art, painting, painters, women painters, artists, catalan painting, XXth century art.

ÍNDEX

	pàg.
1. Introducció	4
2. Metodologia	5
3. Entorn	10
4. Orígens familiars	12
5. Biografia	16
6. Períodes artístics	24
6.1. Formació i primeres obres (1956-1965)	25
6.1.1. Preparació de l'accés a Belles Arts.....	25
6.1.2. Escola de Belles Arts de Sant Jordi.....	33
6.1.3. Primeres obres.....	38
6.2. Figuració. Recerca d'un llenguatge personal (1966-1976)	44
6.2.1. Figuració.....	45
6.2.2. Recerca d'un llenguatge personal.....	51
6.3. Del postcubisme a l'abstracció (1977-1987)	71
6.3.1. Postcubisme.....	73
6.3.2. Escultura en fang.....	77
6.3.3. Informalisme i pintura gestual.....	78
6.3.4. Figuració.....	79
6.3.5. Abstracció amb figuració I.....	87
6.3.6. Abstracció amb figuració II.....	88
6.3.7. Entre el post impressionisme i l'expressionisme.....	90
6.3.8. Nou expressionisme abstracte.....	92
6.4. De la mitologia a la geometria (1988-1992)	94
6.4.1. Símbols, mitologia, religió.....	93
6.4.2. Figuració.....	96
6.4.3. Geometries i art cinètic.....	102
6.4.4. Abstracció. Collage.....	106
6.4.5. Còmic.....	110
7. Context artístic i influències	112
8. Conclusió	125
9. Bibliografia	127

1. INTRODUCCIÓ

A l'hora d'escollir un tema per al Treball Final de Grau d'Història de l'Art, finalment m'he decidit per estudiar l'obra de la pintora i artista Dora Riera Vinyals (La Bisbal d'Empordà 1938 – Figueres 1992), que era la meva mare.

Llicenciada en Belles Arts i catedràtica de dibuix a l'institut Ramon Muntaner de Figueres, va dedicar tota la seva vida a la creació artística, principalment a la pintura i el dibuix però també a l'escultura i a moltes altres tècniques artístiques, especialment, com a bisbalenca que era, a la ceràmica. Va participar en algunes exposicions i va vendre algunes poques obres, es conserven un parell d'obres al Fons d'Art de la Diputació de Girona, altres obres les tenen familiars i amics i la gran majoria de les seves obres va quedar a casa, algunes decorant les parets i moltes altres emmagatzemades.

Des que va morir, fa ja més de trenta anys, he pensat que calia fer alguna cosa amb la seva obra. Catalogar-la i estudiar-la, per començar. Tot i que ja fa alguns anys que vaig començar la tasca de catalogació, la meva feina i altres ocupacions m'han deixat escàs temps per dedicar-m'hi. He de dir que quan feia COU, l'any 1985, i rumiava què estudiar després, entre unes quantes opcions apareixien arquitectura i història de l'art. Em vaig acabar decantant per l'arquitectura. Uns quants anys després vaig acabar estudiant també història de l'art. Per al Treball Final de Grau havia pensat en altres temes més lligats a l'arquitectura i al patrimoni arquitectònic, base de la meva dedicació professional, però finalment he decidit dedicar-me a fons a l'obra de la meva mare i, per tant, escollir aquest tema com a Treball Final de Grau. El temps passa, el meu pare va morir ja fa deu anys, i la meva tia i altres persones que van conèixer i ser amics de la meva mare ronden la vuitantena.

Es tracta, per tant, d'un primer estudi sobre l'obra de Dora Riera, tret d'un parell de referències bibliogràfiques¹, i consistirà en elaborar del catàleg raonat de la seva obra per tal d'establir una classificació de períodes artístics, analitzar les obres més representatives de cada període i situar la seva obra en el context de la pintura catalana i internacional dels anys 60-80 del segle XX.

¹ Viñas, Aícia, 2010
Masanés, Cristina, 2020

2. METODOLOGIA

Críteris onomàstics

En alguns documents, l'artista consta com a *Dorotea*, i en d'altres com a *Dora*, nom que compartia amb altres dones de la família. S'utilitzarà el nom *Dora*, que era el que ella volia i el que era utilitzat sempre per família i amics. *Dorotea* era una imposició d'estaments oficials que no li agradava.

El primer cognom no presenta dubtes ortogràfics, *Riera*. El segon cognom, *Vinyals*, va ser gairebé sempre escrit tant en documents oficials com per la mateixa artista com a *Viñals*. *Tanmateix*, he decidit recuperar la grafia catalana. Estudiant l'arbre genealògic d'aquesta branca familiar, he vist que antigament escrivien *Vinyals*. Dora Riera també va escriure *Vinyals* algun cop els darrers anys de la seva vida, ja recuperada la democràcia i les institucions catalanes. Atès que devia ser, doncs, una imposició de l'autoritat en algun moment ja anterior a la dictadura franquista, recupero el cognom *Vinyals*.

Estudi de Fonts

Obra

La principal font per a aquest treball és la pròpia obra de Dora Riera. En primer lloc, la que conservem les filles de l'artista, que deu constituir més del 90% de l'obra, i, en segon lloc, la que conserven familiars i amics.

També hi ha dues obres al Fons d'Art de la Diputació de Girona, <https://www.ddgi.cat/fonsArt/artista/737/riera-vinyals-dora>

Durant la realització d'aquest treball s'ha localitzat una obra en venda a través de la web "todocolección" <https://www.todocoleccion.net/arte-pintura-oleo/retrato-por-dora-riera~x177665147>

Aquest Treball Final de Grau s'ha centrat essencialment en les obres de la col·lecció familiar conservades per les filles de Dora Riera.

Documentació

Existeixen almenys les següents fonts documentals:

- Documentació oficial sobre els principals aspectes biogràfics: naixement, estudis, matrimoni, feina, etc.
- Documentació sobre exposicions en què va participar:
 - Arxius de les galeries i institucions organitzadores
 - Mostres d'Art de Girona Fontana d'Or
 - Col·legi de Professors de Dibuix
 - Galeria d'As Pontes
 - La Caixa
 - Documentació sobre les exposicions conservada per l'artista.
- Escrits de l'artista: cartes i escrits diversos
- Fotografies
- Fons bibliogràfic de l'artista

En aquest Treball Final de Grau s'ha consultat la documentació conservada per l'artista: expedient acadèmic, documentació sobre aspectes laborals, catàlegs i cartells d'exposicions, fotografies familiars i, parcialment, el fons bibliogràfic. S'adjunta com a Annex part d'aquesta documentació.

Bibliografia sobre l'artista

- VIÑAS, ALÍCIA, *Pintors i escultors de l'Alt Empordà 1839-1959*, Institut d'Estudis Empordanesos, Figueres, 2010.
- MASANÉS, CRISTINA, *Pintar, crear, viure. Dones artistes a l'Alt Empordà (1830-1939)*, Ajuntament de Figueres, Figueres, 2020.

Alícia Viñas, antiga directora del Museu de l'Empordà, va incloure Dora Riera en el seu llibre amb fotografies d'un parell d'obres de la seva col·lecció particular i una altra de la col·lecció de les filles de l'artista junt amb una primera valoració de l'artista.

Cristina Masanés també va incloure algunes obres de Dora Riera a l'exposició de 2020 al Museu de l'Empordà i una ressenya al catàleg de l'exposició. En aquest cas, va comptar amb la meua col·laboració ja que, a més de la conversa que vam tenir, li vaig poder passar un primer esborrany, embrió del que ha acabat essent aquest treball en el qual es plantejava una periodització de les poques obres que tenia documentades en aquell moment.

Xarxes socials

Wikipèdia: https://ca.wikipedia.org/wiki/Dora_Riera_i_Vi%C3%B1als

Instagram: existeix un compte d'Instagram creat per les seves filles amb la idea d'anar publicant l'obra de l'artista, tot i que es troba en un estat molt incipient, <https://www.instagram.com/obradorariera/>

Memòria familiar i fonts orals

En aquest cas, la memòria familiar i les fonts orals de persones que van conèixer Dora Riera son encara fonts importants per a l'estudi de la vida i l'obra de l'artista. Malauradament, falta la memòria del meu pare. Els meus records i els de la meua germana, junt amb la memòria d'antigues converses familiars, son la base per a traçar la biografia de l'artista i també la base més important per a datar les obres.

Altres persones que poden aportar dades són:

- Maria Victòria Riera Vinyals
- Alícia Viñas
- Blanca Reig
- Àurea Garcia
- Maria Teresa Jané
- Josep Ricart

En aquest Treball Final de Grau només s'ha pogut parlar amb Maria Victòria Riera.

Anàlisi de l'obra

Atribució de l'autoria

A la col·lecció familiar que conservem la gran majoria d'obres són de Dora Riera però també hi ha obres de la seva mare Victòria Vinyals i de la seva germana, Maria Victòria Riera. Igualment hi ha algunes obres de companys de Dora Riera o bé alguna obra adquirida.

Les obres dels companys de Dora Riera o d'altres artistes estan signades i no presenten dubtes. També està clara l'autoria de les poques obres de Victòria Vinyals perquè estan signades. En canvi, no totes les obres de Dora i Maria Victòria Riera estan signades. En molts casos recordem perfectament que són de Dora Riera o s'agrupen perfectament amb altres obres que sabem que són seves. En altres casos,

ha estat Maria Victòria Riera qui ha dit si aquella obra era seva o de la Dora. Finalment, queden unes poques obres dubtoses que no s'han tingut en compte en el present treball.

Anàlisi de la cronologia de les obres

Unes poques obres porten data al costat de la signatura i són d'utilitat per a datar obres similars i situar els grans períodes artístics de l'autora.

Però la majoria d'obres no porten data. La memòria meva i de la meva germana ha estat el principal mètode de datació. *Grosso modo*, les que no recordem són d'abans que nosaltres naixéssim o poguéssim tenir memòria, d'abans de c. 1970; els nostres retrats reflecteixen amb força precisió l'edat que teníem quan van ser pintats; els autoretrats i els retrats d'altres familiars, junt amb pentinats, vestits i entorns, també deixen veure l'edat aproximada que tenien o l'època. Després hi ha les obres que hem vist sempre, les que recordem que va pintar quan érem petites o les que va pintar quan érem una mica més grans. Finalment tornen altres obres que no recordo o molt poc perquè pertanyen a l'època que vaig marxar a estudiar a Barcelona.

Però no ha estat l'únic mètode. Altres elements ajuden a situar les obres, de manera absoluta o relativa. A banda de l'anàlisi de l'obra pròpiament dita, temàtica, iconografia, color, pinzellada, etc., hi ha altres elements que contribueixen a establir la cronologia de les obres:

- Anàlisi de l'evolució de la signatura. Un dels elements que es contempla al catàleg raonat de l'obra és el tipus de signatura, que va anar canviant al llarg dels anys. Dora, Dora Riera, D. Riera, D Riera o l'anagrama DRV.
- Obres del període de formació a l'Escola de Belles Arts. S'identifiquen bastant fàcilment perquè porten indicacions del curs acadèmic i corresponen als clàssics exercicis acadèmics d'acord amb el programa d'estudis, corroborat per la seva germana Maria Victòria, que també va estudiar Belles Arts. I també perquè en molts d'ells apareixen models professionals de l'Escola de Belles Arts.
- Paisatges. En diverses ocasions, els llocs reflectits a les obres de paisatge, molts d'ells perfectament reconeixibles, indiquen l'època: Barcelona, durant els estudis de belles arts; entorn de la Bisbal, l'època de joventut abans d'anar a treballar a Figueres i casar-se; Figueres, un cop hi va anar a viure.

- Materials. Analitzar si les teles són més o menys antigues o les característiques de les taules de fusta, també ajuda a datar les obres agrupant al mateix període les que tenen un suport amb les mateixes característiques.

Catàleg raonat

Està molt avançat el catàleg raonat de l'obra de l'artista, segons criteris cronològics, de temes representat i tècniques artístiques emprades. S'adjunta com a Annex un resum del catàleg.

La majoria de les obres no tenen títol, per tant, se citen com a "Sense títol" excepte en el cas de retrats que se citen amb el nom de la persona retratada o com a "autoretrat". En algunes obres s'afegeix una breu descripció. En els casos en què s'ha documentat un títol, generalment escrit al revers de l'obra, se cita el títol entre cometes.

En aquest Treball de Grau s'ha documentat l'obra de la col·lecció familiar, que se cita com a "Col·lecció particular". Està formada per un miler llarg de peces, la majoria sobre paper. Encara no ha estat possible prendre les mides de totes les obres, s'han prioritzat els olis i altres pintures sobre taula de manera que només consten al catàleg les mides d'aquestes.

Anàlisi de les obres

A partir de l'anàlisi cronològica de les obres, es classificarà l'obra segons períodes estilístics, caracteritzant els principals trets de cada període i les tècniques artístiques pròpies de cada període.

S'analitzen les obres més representatives de cada període: temes, iconografies, paleta de colors, tipus de pinzellada, tractament fons-figura, espai pictòric, etc.

Aquesta anàlisi, en el marc d'aquest Treball Final de Grau, no ha pogut ser exhaustiva i consisteix en un breu apunt de diverses característiques d'algunes obres de cada període o grup.

Com a conclusió se situarà l'obra de l'artista en el marc de la pintura catalana i internacional de la segona meitat del segle XX.

3. ENTORN

Dora Riera Vinyals va néixer a la Bisbal d'Empordà el setembre de 1938, en una casa del carrer del Carme.

En aquella època, el carrer del Carme encara formava part d'un raval que unia la vila amb el convent de frares franciscans. Sortint del nucli que havia estat emmurallat i passant per l'església de la Pietat i l'antic hospital, s'agafava el carrer Ramon de Cabrera, edificat només a la banda oest, fins a arribar al carrer del Carme, edificat només a la banda est, per enllaçar després amb el carrer del Convent, que s'enfila cap al pujol on hi ha el convent, amb cases a cada costat. Al carrer Ramon de Cabrera hi havia diverses cases senyoriales. Les cases del carrer del Carme eren gairebé totes cases de cos, de planta baixa i pis, amb hort al darrera, com les del carrer del Convent i altres ravals com el carrer de Santa Llúcia i el de Sant Josep, també al voltant del convent. Davant del carrer del Carme s'estenien diverses hortes, fins a la carretera de Calonge, on donaven els darreres de les cases de l'històric raval del carrer del Pedró. Darrera del carrer del Carme també s'escampaven les hortes. Sovint les hortes estaven delimitades per murs de pedra rossa de la Bisbal, els mateixos murs que havien servit per construir quasi totes les cases de la vila i deixaven petits camins per passar, com el carreró d'en Vinyoles, que situat al punt de connexió del carrer Ramon de Cabrera amb el carrer del Carme, portava fins a la carretera de Calonge i el carrer del Pedró.

Sembla que l'origen del nom del carrer del Carme es troba en l'antic convent del Carme que havia existit a l'inici del carrer, a tocar el carrer Ramon de Cabrera. Possiblement, aquest convent anà parcel·lant les terres que posseïa al llarg del camí que portava cap al convent de franciscans i cap a les Gavarres.

El carrer del Carme i els ravals propers, edificats al llarg del segle XVIII, no eren més que els antics camins que portaven a les Gavarres, al nucli de Sant Pol, l'ermita de Santa Llúcia, als masos, i més lluny, a Fitor, Sant Cebrià dels Alls i Calonge. En aquella època encara molta gent vivia als masos i veïnats, a bosc, pelant suro, fent carbó, calç, gel als pous de glaç i explotant algunes mines de plom. Aquesta gent, quan anaven a mercat a la Bisbal, passaven per davant de casa al carrer del Carme i sovint s'aturaven a la botiga de queviures familiar.

Tot aquest entorn no va començar a canviar fins als anys 60-70, quan es van edificar algunes hortes i tot aquest sector de la Bisbal es va unir plenament al nucli antic. Tanmateix, la gent va seguir dient “vaig a la vila” durant molts anys.

Però la Bisbal era també una vila amb missa de dotze. “Un home de Palafrugell i un senyor de la Bisbal” es deia, ja que hi havia pocs llocs amb missa de dotze. També es deia “A la Bisbal tant se’ls en dona quedar bé com mal”. Una vila amb el mercat dels divendres, els cines i teatres, els cafès i balls, el Passeig i les Voltes. I les fàbriques de ceràmica, moltes de petites i algunes de grans com la fàbrica Coromina, que produïa els dissenys de ceràmica vidriada de la Bisbal que utilitzava Rafael Masó, o la fàbrica Terracotta-Fuster SA, actual seu del museu de ceràmica Terracotta.

Quan va néixer Dora Riera, la vila de tradició liberal que havia estat la Bisbal, passava per un moment gris i fosc, la primera postguerra i la repressió contra els que s’havien quedat pensant “no em passarà res perquè jo no vaig fer res” - I en diversos casos sí que va passar-. Es consolidà el franquisme, amb el predomini de l’església catòlica sobre tots els àmbits de la vida. La missa setmanal, les processons de Setmana Santa i Corpus. El joc o ritual de l’època de Setmana Santa anomenat “matar jueus”.

Comença a haver-hi cotxes i desapareix el “tren petit” que, des de 1887 fins a 1956 havia connectat la Bisbal amb Palamós i Girona. Els anys seixanta van suposar l’inici del turisme. A la Bisbal van proliferar les botigues d’objectes de ceràmica al carrer de l’Aigüeta i molts turistes anaven a la població a comprar algun record. Les fàbriques incorporaven gent amb habilitats per a la decoració de plats i escudelles, alguns dels quals van sobresortir com Díaz Costa o Vila-Clara.

Hi ha feina i comença a arribar immigració, la majoria del poble de Cuevas Bajas, a Màlaga. Al llarg dels anys 60, per a aquests nouvinguts es construeixen els primers blocs de pisos, els de Sant Francesc i els de la Pau, al mig del no-res, a la zona entre els ravals de Santa Llúcia i Sant Josep i el carrer del Pedró. També entre finals dels anys 60 i principis dels anys 70, les hortes entre el carrer del Carme i els pisos de la Pau i la carretera de Calonge s’urbanitzaran amb un nou barri al voltant de la plaça de la Sardana.

4. ORÍGENS FAMILIARS

La casa on va néixer Dora Riera Vinyals era la casa familiar dels Vinyals des del segle XVIII. A través de documentació familiar i d'una recerca als Arxius Parroquials del Bisbal de Girona s'ha pogut resseguir els orígens d'aquesta branca familiar. La casa va ser construïda l'any 1759, segons consta en una de les llandes, pel mestre de cases Gaspar Vinyals, nascut el 1719, fill del fuster de Llagostera Gaspar Vinyals i de Teresa Negra, i nebot i fillol del mestre de cases de Rupit Joan Vinyals. El 1741 es va casar amb Margarida Caixans, filla del mestre de cases de Begur Domingo Caixans i de Margarida Solés i es va establir primer a Vulpellac i després a la Bisbal. Foren també mestres de cases els seus fills Baldiri i Joan i alguns dels seus nets als llarg de la segona meitat del segle XVIII, el moment en què la Bisbal creix i es construeixen ravals al llarg dels camins. Moltes d'aquestes cases encara conserven llandes amb dates i noms de propietaris. Al segle XIX, alguns d'aquests nets continuen l'ofici però s'estableixen fora de la Bisbal mentre que l'hereu de la casa del carrer del Carme, Guerau Vinyals, deixa de constar com a mestre de cases per convertir-se en hortolà, tal vegada per causes relacionades amb la crisi després de la guerra del francès. A partir d'aleshores, el fill de Guerau Vinyals, Baldiri Vinyals, continua essent hortolà. Es desconeix l'ofici de Josep Vinyals, fill de Baldiri Vinyals, mentre que el fill d'aquest, Sebastià Vinyals, obrirà una fleca i botiga de queviures.

Avis materns

L'avi matern de Dora Riera Vinyals, Sebastià Vinyals Romaguera va néixer el 1872 a la casa del carrer del Carme. Es va casar cap a l'any 1900 amb Dora Quintana Jordi, nascuda el 1870 a Sant Joan de Palamós i junts van ampliar i modernitzar la casa. Sebastià obrí una fleca, també botiga de queviures, als baixos de la casa. Dora, que de soltera havia estat planxadora, treballava també a la botiga. La parella va tenir tres fills, Pere, Josep o Pepitu, nascuts pels volts de 1900, i Victòria, nascuda molt més tard, de forma inesperada, el 1912, quan la mare tenia ja 42 anys.

Sebastià Vinyals, membre de penyes o ateneus de tendència progressista o republicana, va morir als 58 anys, a causa d'un càncer, a finals de 1930. Dora Quintana continuà el negoci familiar mentre el seu fill Pere es feia càrrec d'una segona botiga de queviures a la carretera de Calonge, en una altra casa propietat de la família coneguda com Can Maresme. Dora es va mantenir "al peu del canó" pràcticament fins a la seva mort, a l'edat de 85 anys, el 1955.

Avis paterns

Els avis paterns de Dora Riera van ser Joaquim Riera Maura i Maria Roura Canet, de Vidreres. Es van casar el 1901, tots dos provenien de famílies de tapers i Joaquim va continuar la petita empresa familiar, fins que algun moment de crisi els obligà a tancar. Es traslladaren aleshores a Palafrugell per seguir treballant en el sector del suro, com a assalariats. Joaquim i Maria van tenir 5 fills. Pere, Maria, que devia morir poc després de néixer, Joan, Joaquim, que també va morir amb pocs anys, i Montserrat.

Mare

Victòria Vinyals Quintana va néixer el 28 de desembre de 1912 a la Bisbal. Era la tercera filla de Sebastià i Dora. Va anar a escola amb la reconeguda mestra Adela Trayter, que utilitzava el mètode Montessori. D'aquesta mestra en guardava un bon record. No tant de les monges franceses de la Bisbal on va estudiar després. De petita, també havia anat a classes de dibuix, i es conserven alguns quadres que havia pintat, segurament durant la seva joventut. (Sembla que el seu germà Pere també era bon dibuixant).

Victòria Vinyals va ser una de les primeres noies de la Bisbal d'anar a estudiar a fora, quan tenia 14 anys. Estudià magisteri a la Normal de Girona entre 1927 i 1931. En aquells anys va viure en una residència per a senyoretetes. Mentre estudiava es va celebrar l'Exposició Internacional de 1929 a Barcelona, que va tenir ocasió de visitar. També va ser mentre estudiava, que va morir el seu pare.

A l'acabar els estudis, després de la proclamació de la República, va estar de mestra a Vilabertran. Durant aquest període s'estimava més viure en una pensió a Figueres, on hi havia molt més ambient, que no pas a la casa de la mestra a Vilabertran, encara que després hagués d'anar a peu fins al poble. Més tard, va estar de mestra a Olot. Guardava un gran record d'aquella època. S'acabaven d'inaugurar les escoles Malagrida i havien arribat un grup de joves mestres. Amb alguns d'ells vivia a dispesa a casa d'una senyora vídua. Des d'allà, Victòria recordava excursions fins al volcà de Santa Margarida i, fins i tot, a Núria, amb el nou tren cremallera. Finalment va guanyar la plaça en propietat a la nova escola Torras Jonama de Palafrugell. S'instal·là al poble, en una pensió. I a Palafrugell va conèixer el seu marit, Joan Riera.

Va continuar fent de mestra a Palafrugell durant la guerra. Va viure l'arribada de nens i nenes refugiats acompanyats de les seves mestres. Es va casar amb Joan Riera l'any 1937, i va continuar fent de mestra fins l'estiu de 1938, pocs mesos abans del naixement de Dora Riera, mentre el seu marit era mobilitzat i enviat al front.

Després de la guerra va ser depurada i va perdre la seva plaça de mestra a Palafrugell. Ella no havia tingut cap militància política però el seu germà Pere era membre del POUM i el seu marit havia lluitat al bàndol republicà. Va estar-se anys a casa, a la Bisbal, a la casa del carrer del Carme que havia heretat a la mort del seu pare, i on seguia vivint la seva mare. L'any 1945 va néixer la segona filla, la Maria Victòria. Ja devia ser cap a l'any 1960 quan va tornar a exercir de mestra, primer a Viladamat i després a Sant Sadurní de l'Heura, on s'hi va estar molts anys.

Finalment, encara va poder exercir uns pocs anys de mestra a la Bisbal, abans de jubilar-se. Els darrers anys de la seva vida, un cop vídua, els va passar en un poblet de la Corunya, amb la seva filla Maria Victòria, que viu allà. Va morir el 14 de desembre de 2006, poc abans de complir 95 anys.

Pare

Joan Riera Roura va néixer el dia 11 de novembre de 1906 a Vidreres. Tenia un germà més gran, en Pere. Crec que desconeixia que havia tingut una germana nascuda un anys escàs abans que ell i que devia haver mort poc després de néixer, ja que no la va esmentar mai. Sí que recordava el seu germanet Joaquim, mort de petit. Més tard va néixer la seva germana Montserrat.

Després de passar els primers anys a Vidreres, el negoci de taps familiar va patir una crisi, van haver de plegar i la família es va traslladar a Palafrugell per seguir treballant al sector del suro a les grans empreses que hi havia aleshores. La seva mare volia que fos capellà i el va enviar al Seminari de Vic. Havia esmentat algun cop que allò no li havia agradat gens, que feia molt de fred i que escrivia a casa demanant que el traguessin d'allà o que, si no, s'escaparia. De manera que va convèncer la seva mare i va poder tornar a casa. Va començar ell també a treballar en el sector surer, en feines d'oficina. Va passar la joventut a Palafrugell, en un ambient animat, en una vila en ebullició i desenvolupament. Havia començat estudis de magisteri. Quan va conèixer Victòria Vinyals es va animar a acabar-los. Estava fent les oposicions el juliol de 1936, quan va esclatar la guerra.

L'any 1937 es va casar amb Victòria Vinyals. Poc després va ser mobilitzat i enviat al front del Segre. Quan va poder tornar a casa amb la seva dona, a la Bisbal, acabada la guerra, va exercir algun temps de mestre a Torroella de Montgrí. Les oposicions de juliol de 1936 havien estat anul·lades. Finalment es va fer càrrec de l'Acadèmia de Comerç de la Bisbal. Va dirigir aquesta acadèmia durant molts anys, en la qual també va fer classes la Victòria. Per allà van passar moltes generacions de bisbalencs i bisbalenques que no volien assistir a les escoles nacionals de l'època, escasses de mestres ben formats. Inquiet de mena, també va formar part d'una editorial de llibres de text anomenada "Prima Luce". Es dedicava a voltar amb el seu Seat 600 per les escoles dels pobles de la província de Girona venent llibres de text i material escolar. I va aprofitar que la filla petita s'havia casat amb un gallec per anar amb la Victòria cada any fins a Galícia visitant tot el nord d'Espanya amb el seu Citroën Diane i després amb el Seat 127. Cap a 1970, amb la urbanització de les hortes davant del carrer del Carme, va comprar una de les parcel·les i junt amb la filla Dora i el gendre van edificar una nova casa familiar a la plaça de la Sardana on es van traslladar a partir d'aleshores. La casa vella del carrer del Carme quedava just al davant i es podia veure, encara ara es pot veure, perquè la parcel·la que queda entremig deixa un gran espai destinat a jardí que ho permet. L'any 1980 va reformar i ampliar amb un segon pis la casa del carrer del Carme. Els baixos que havien allotjat la botiga familiar i, més endavant, s'havien llogat amb el mateix ús, s'havien convertit finalment en pastisseria, un ús que va perdurar més de 30 anys.

Ja jubilat va escriure un llibre sobre la història de l'Acadèmia de Comerç de la Bisbal i va fer donació de la documentació a l'Arxiu Comarcal del Baix Empordà. També va escriure un altre llibre², publicat pel Consell Comarcal del Baix Empordà, on recordava el front del Segre i la retirada. Va morir el 2 de juliol de l'any 2000 als 93 anys.

Joan Riera i Victòria Vinyals, com tanta gent de la seva generació, van gaudir d'una joventut en l'ambient optimista de la República, en un país que es modernitzava. Però van haver de viure una guerra i una postguerra que va suposar un abans i un després en les seves vides i els va fer viure en un país molt més conservador i en un ambient molt més repressiu, no només políticament sinó també culturalment.

² Riera Roura, Joan, *Seixanta anys després. Remembrances de la nostra guerra civil, 1936-39*, Consell Comarcal del Baix Empordà, La Bisbal, 1999.

5. BIOGRAFIA

Dora Riera Vinyals va néixer a la Bisbal d'Empordà el 22 de setembre de 1938 en una casa del carrer del Carme, mentre el seu pare era al front del Segre. A principis de 1939, la mare i l'àvia, amb la nena de pocs mesos, van deixar la casa per refugiar-se, amb altra gent, en un mas de les Gavarres durant els dies o setmanes de més perill, des d'on sentien els bombardeigs sobre la població de les tropes franquistes, "els nacionals", que entraven a la Bisbal. Van tenir la sort que la botiga no fos saquejada gràcies a algun veí o veïna que va assegurar a les tropes que en aquell carrer no hi havia cap botiga, que anaven mal informats. El

pare, mentrestant, feia la retirada cap a França. Aconseguí estalviar-se d'anar a Argelers, passà un temps refugiat en una casa al camp, amb l'ajut d'alguna associació francesa, fins que decidí tornar, per Hendaia. L'enviaren a una presó franquista, a la plaça de toros de Sant Sebastià, fins que aconseguí poder tornar a casa. Mentrestant, l'oncle matern era empresonat, jutjat i condemnat a 30 anys de presó -dels quals, per sort, en va acabar complint uns cinc-, i la mare, mestra, es veia involucrada en els processos de depuració, que la van deixar sense feina. Els primers anys de vida de Dora Riera van passar en un ambient ben difícil.

La situació es va anar estabilitzant i el pare de Dora es fa càrrec de la direcció de l'Acadèmia de Comerç de la Bisbal, a les Voltes. La mare també hi feia classes. Aquí va estudiar ella, igual que la seva germana Maria Victòria, nascuda l'abril de 1945, un cop passada l'època més dura de la postguerra.

Vivien a la casa del carrer del Carme, amb l'àvia Dora, i la Salut, una cosina de la Victòria. Era una casa de planta baixa i pis. A baix hi havia la botiga, d'un costat i l'entrada, de l'altre. Després venien el menjador i la cuina. Darrera la casa hi havia un jardí i un hort allargassat amb un gran safareig per rentar la roba i un cobert destinat a galliner. Al pis de dalt hi havia el bany i les habitacions, i alguns terrats, amb coberts per estendre la roba o penjar les tomates. A casa havien tingut una gossa i pel pati hi corrien diversos gats. Als estius, de vegades anaven a passar

unes setmanes a la cala s'Alguer, a Palamós, ja que un conegut els deixava una barraca.

En una altra casa al costat de la carretera de Calonge, no gaire lluny, hi vivia i tenia una botiga en Pere, germà de la Victòria amb la seva dona Maria i els seus fills Dora i Emili. Vivia amb ells l'altre germà, en Pepito.

Explicaven que els tapers pagaven a algun d'ells perquè els llegís novel·les mentre els altres treballaven. I que després posaven els noms exòtics dels protagonistes als fills. Així, la Dora Quintana, de Sant Joan de Palamós, també zona de tapers, tenia una germana que es deia Amanda i un germà que es deia Frederic, al costat d'una altra germana de nom més comú, Maria. Entre les nebodes hi havia la Salut, la Lucrecia i l'Electra.

La Dora Quintana va anar posant el seu nom a les netes. La filla d'en Pere, primer, i la Dora Riera, després. I encara el va posar a la besneta, la filla de la Dora Vinyals.

Dora Riera va estudiar el batxillerat com a alumna lliure de l'Institut Ramon Muntaner de Figueres, assistint a les classes de preparació a l'Acadèmia de Comerç i anant a Figueres, amb la resta d'alumnes de l'Acadèmia, a examinar-se.

D'aquella època recordava especialment unes colònies d'estiu a Sant Hilari Sacalm, organitzades per la *Sección Femenina*. Deixant de banda qüestions d'adoctrinament polític, devia suposar per ella el primer cop que marxava de casa i coneixia un entorn de muntanya ben diferent de l'Empordà i la costa.

Va començar a estudiar magisteri a l'Escola Normal de Girona -una carrera curta, més assequible per l'economia familiar- de forma lliure, el curs 1954-1955, al mateix temps que cursava el Preuniversitari, també de forma lliure, a l'Institut Ramon Muntaner. El darrer any de carrera el cursà de forma oficial mentre assistia també a classes de dibuix i pintura a Girona per a preparar l'examen d'ingrés a Belles Arts.

El curs 1957-1958, un cop obtingut el títol de mestra, va poder anar a Barcelona a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi, encara situada a la Llotja, al carrer d'Avinyó. El darrer curs, 1961-1962, el va tornar a estudiar de forma lliure mentre començava a fer de mestra a Montiró, petit nucli integrat a Ventalló (Alt Empordà), al costat de Viladamat on la seva mare tornava a fer de mestra. Obtingut el títol de Professora de

Dibuix va tornar a Barcelona com a professora en pràctiques a l'institut Jaume Balmes els cursos 1963-1964 i 1964-1965. Mentrestant va fer oposicions al cos de catedràtics de batxillerat, on va obtenir el número 2. Va poder escollir la plaça de Figueres, substituint a Ramon Reig, que s'havia jubilat, i es va traslladar a viure a aquesta ciutat a partir del curs 1965-66.

Per tant, a Barcelona hi va passar la primera meitat dels anys 60, en un ambient molt més lliure, obert i ric culturalment que el de la Bisbal, una petita ciutat on tothom es coneixia i on era difícil desmarcar-se de les directrius oficials. Recordava especialment la oportunitat que va tenir de fer un viatge final de carrera, l'any 1962, a París, Bèlgica i Holanda.

La seva germana **Maria Victòria** va seguir una trajectòria similar. Va estudiar el batxillerat a Figueres, com a alumna lliure, tot i que els darrers anys els va cursar de manera oficial, vivint a Figueres. Després va estudiar magisteri a Girona per després anar a estudiar Belles Arts a Barcelona, ja al nou edifici situat al campus de la Diagonal. Casada l'any 1971 amb un enginyer gallec que va conèixer estudiant a Barcelona, Maria Victòria va treballar primer en algun institut de Barcelona i, sobretot, ha exercit de mestra en diferents escoles, a les diferents poblacions on ha viscut: Barcelona, Girona, quan feia de mestra a Sant Feliu, El Ferrol, As Pontes i Cedeira. Durant tots aquests anys, ha compaginat la feina amb la pintura. Sobretot en les èpoques en què ha tingut més temps, de jove, en què també havia fet escultura ceràmica, i, després, ja jubilada.

Dora Riera, un cop catedràtica de dibuix a l'institut Ramon Muntaner de Figueres, es va casar el 6 de juliol de 1966 amb **Tomàs Albó Gispert**, a l'església de Sant Sadurní de l'Heura, on va estar de mestra molts anys la seva mare.

Tomàs Albó Gispert va néixer el 21 de desembre de 1926 al poblet de Sant Iscle d'Empordà, del municipi de Serra de Daró. Era fill de Francisca Gispert Maset, nascuda a Ventalló, que havia heretat la casa de Sant Iscle d'uns oncles sense fills, i de Francisco Albó, nascut a l'hospici de Girona, criat i afillat per una família de Sant Iscle. Es tractava d'una família de petits pagesos, petits propietaris de terres que també anaven a jornal, per exemple, al gran mas Cebrià de Sant Iscle. Tomàs era el tercer de quatre germans. Anna o Anita, la gran; Joan, l'hereu, Tomàs i Higini.

Tomàs Albó va anar a escola a Serra de Daró en temps de la República. Recordava que allà hi havia tingut un bon mestre. Durant la guerra, el seu germà gran va ser enviat al front amb la quinta del biberó. Després encara va haver de passar alguns anys fent el servei militar. El febrer de 1939 les tropes franquistes van estar-se uns dies al poble, ocupant les cases de la gent, mentre buscaven la manera de travessar el Ter, ja que els republicans havien volat el pont de Verges.

Després de la guerra, Tomàs Albó va ser un dels alumnes de l'Acadèmia de Comerç que dirigia Joan Riera. Allà va estudiar Comerç i idiomes i va acabar esdevenint Pèrit Mercantil, anant a examinar-se a l'Escola de Pèrits Mercantils de Barcelona, després Facultat d'Empresarials, al nou campus de Pedralbes.

Primer, anava a la Bisbal des de Sant Iscle amb bicicleta, portava el dinar en una carmanyola i l'escalfava i dinava a casa d'uns coneguts. Alguna vegada, en cas de mal temps, s'havia quedat a dormir a casa de Joan Riera i Victòria Vinyals. O sigui, que coneixia Dora Riera de tota la vida, des que ella era ben petita. Va fer el servei militar a la Seu d'Urgell. Més tard, va anar a viure a la Bisbal, a una pensió. En aquella època jugava a futbol amb l'Atlètic Bisbalenc, publicava articles al diari "Los Sitios" (actual Diari de Girona) i participava en la vida cultural de la població. Havia fet classes durant algun temps a l'Acadèmia de Comerç, també havia treballat un estiu en un hotel de Sant Feliu de Guíxols, als inicis del desenvolupament del turisme, i va acabar treballant de comptable en una de les botigues de ceràmica que s'obrien a l'Aigueta, la firma "Valls i Llenas".

Dora Riera i Tomàs Albó, un cop casats, viuen a Figueres, en un pis de lloguer al carrer de Sant Pau, a prop de l'institut Ramon Muntaner, mentre Tomàs lloga un despatx a uns baixos del carrer Sant Llàtzer des d'on segueix treballant per a "Valls i Llenas".

Van a la Bisbal els caps de setmana i, a Figueres, aquests primers temps, participen en la vida cultural figuerenca. Així, Dora Riera coincideix a l'institut Ramon Muntaner amb Maria Àngels Anglada i amb Isabel Clara Simó, qui es casarà amb el figuerenc Xavier Dalfó, al costat del qual fundarà la revista Canigó. I acostumen a anar a inauguracions i *vernissages* d'exposicions.

El naixement de les filles, Anna Maria, el maig de 1967, i Rosa, el setembre de 1969, trenca aquesta dinàmica i fa que la parella tingui poc temps per sortir i participar en

actes culturals. En aquella època, deixar les nenes amb el pare i anar sola a tertúlies i actes culturals no devia ser concebible. Tampoc no ho feia Tomàs. Sortir tots dos deixant les nenes amb una cuidadora, tampoc. Sempre vida familiar fins que les filles van ser grans. Crec que aquesta renúncia li va pesar una mica i li va impedir desenvolupar-se més com a pintora.

L'any 1970 la família es trasllada a viure a un pis de propietat, més gran, de nova construcció, al carrer Eduard Rodeja, en un nou barri a prop de la Creu de la Mà que trigarà encara anys a consolidar-se del tot. En aquells moments, estava ple de solars buits i encara es podia veure el mar.

Dora Riera no ha deixat de pintar des que va anar a estudiar Belles Arts. El temps que no treballa el dedica a pintar i a experimentar amb altres tècniques artístiques, especialment la ceràmica, ja des de principis dels anys 1970. A Figueres, el menjador de casa canvia ràpidament la seva funció per convertir-se en el lloc on es pinta o dibuixa i on Dora posa ben aviat llapis i pinzells a les mans de les filles intentant que segueixin el mateix camí. A la Bisbal, on van cada cap de setmana i durant les vacances amb el nou 2CV, s'instal·len a la nova casa que té dos habitatges i, com que fan vida amb els pares d'ella, a l'altre pis hi ha més espai per a cavallets, teles, rajoles ceràmiques i pots amb els colors minerals en pols per a pintar la ceràmica. Hi ha un garatge gran i fresc on es pot guardar el fang sense que s'assequi. I es poden coure les peces en algun dels forns existents a la vila.

Durant la dècada de 1970, Dora Riera participa en algunes exposicions organitzades per la Fontana d'Or a Girona. Arrel d'aquestes exposicions, al Fons d'Art de la Diputació de Girona es conserven un parell d'obres seves.

Durant els anys següents, Dora Riera continua amb la seva vida de professora de dibuix al Ramon Muntaner. Una de les matèries que ensenya és la geometria descriptiva als estudiants de COU. Ja havia cursat assignatures d'aquesta matèria a Belles Arts però és, tal vegada, haver d'impartir aquesta assignatura el que la porta a aprofundir i interessar-se en la geometria i els cossos geomètrics, tant a nivell de representacions bidimensionals com de construccions tridimensionals.

Dora Riera també s'interessa pels llibres d'art. Els més antics, encara gairebé sense il·lustracions, més endavant, amb il·lustracions que anaven a part i s'enganxaven al

lloc corresponent, i finalment, ja amb il·lustracions incorporades als llibres. També aplega col·leccions de diapositives d'art per a les seves classes.

Com era la conciliació familiar en aquella època? Doncs, encara que la seva feina de professora no implicava ser fora de casa vuit hores al dia, ja que podia passar moltes hores a casa corregint exercicis i preparant les classes, i que Tomàs s'ocupava de les nenes una mica més que altres pares de l'època, durant els primers anys va comptar amb mainaderes i va poder enviar Anna Maria al parvulari del col·legi Sant Pau amb dos anys, un any abans del que era habitual en aquell moment. Més endavant, les filles havien passat unes quantes hores a la sala de professors del Ramon Muntaner, o voltant pel claustre de l'antic convent convertit en institut o jugant per la plaça del davant, amb el premi de poder comprar algunes "chuches" a la botiga de la senyora Carmen. Si estaven malaltes, no s'escapaven de passar alguna hora soles a casa. I ja de més grans, però encara sense clau de casa, calia esperar la mama al replà de l'escala o a casa de la veïna, també professora al Ramon Muntaner. Això sí, es dinava a casa cada dia, de manera que dinar excepcionalment al menjador de col·legi era tota una experiència.

Dora Riera, un cop se'n pot endur les filles sense que molestin gaire, se les emporta a Barcelona d'excursió amb els seus alumnes, al Museu Picasso o al Museu Nacional. Li agrada anar a veure exposicions i hi sol anar amb el marit, a qui també agrada l'art, i les filles. Visiten algun cop el Museu Dalí, inaugurat a Figueres l'any 1974. Van alguns cops l'any a Barcelona, a la Fundació Miró, inaugurada l'any 1975, al Museu Picasso o al Museu Nacional. A Dora Riera també li agrada molt anar a la fira Sonimag, a Barcelona, i acostumen a anar-hi cada any.

També li agrada viatjar. Si durant el viatge de noces, l'estiu de 1966, Tomàs i Dora havien voltat per la Vall d'Aran, el nord d'Espanya i Portugal, fins a Lisboa, quan les filles són una mica grans, en els viatges familiars que fan durant les vacances sempre es visiten monuments i museus. Visiten la germana a Cedeira l'estiu del 1976 passant per Burgos, León i Madrid, on pot visitar el Museu del Prado. A Galícia, Dora Riera hi farà almenys un parell de viatges més. A Madrid, hi passarà diverses temporades formant part de tribunals d'oposicions, abans que es traspassessin les competències d'ensenyament a la Generalitat. Van a Mallorca i Eivissa durant l'estiu de 1977. A París, l'any 1978, on visiten el Centre Pompidou. A part de les típiques visites per llocs de Catalunya, especialment per la zona de Girona, de tant en tant, visiten el sud de França, Perpinyà, Sant Lluís i Font-romeu,

Narbona, i Avinyó. I volten per zones d'Aragó, València i Castella-La Manxa, visitant, entre altres, Peñíscola, València, Alacant o Toledo. L'estiu de 1985, en el que serà el darrer viatge familiar, visiten Andalusia, Còrdova i Granada. Ja sense les filles, Dora i Tomàs fan un viatge a Roma el 1989, on visiten els antics monuments romans i el Vaticà.

Mentrestant, Tomàs Albó va deixar la feina a "Valls i Llenas" i després d'un curt període treballant, com el sogre, venent material escolar, va entrar a la Caixa Rural, primer a Girona i, quan es va obrir la sucursal, a Figueres. Va treballar a la Caixa Rural fins que va ser absorbida per Caja Madrid. Va continuar treballant a Caja Madrid a Figueres, fins que es va jubilar, a finals de 1991. Va seguir escrivint articles a los Sitios, després Diari de Girona, durant molts anys.

Malauradament, des de l'any 1975, Dora Riera passa algunes temporades amb problemes de salut mental. Continua treballant de professora, amb períodes de baixa mèdica. Des de finals de 1987 no tornarà a treballar i s'acaba jubilant a finals de 1989.

Durant tots aquests anys, Dora Riera no ha deixat de pintar, dibuixar i experimentar amb diverses tècniques artístiques, des de la pintura sobre rajoles ceràmiques i l'escultura ceràmica, la tècnica que més fa servir a banda del dibuix i la pintura, fins al pirogravat, el linograt, el mosaic utilitzant clova d'ou o petxines, la pintura sobre vidre i sobre roba o el repujat de cuir, tècnica que aprèn amb l'artista de Salt, Marta Font.

Amb les filles grans i més temps lliure es dedica plenament a la creació artística. Els darrers anys de la seva vida disposa d'un taller a prop de casa seva a Figueres, en un local del carrer Borrassà. A través de la germana, fa una exposició a sala O Lar de la població gallega de As Pontes (La Corunya), el febrer de 1988. Assisteix a una trobada d'antics companys de promoció a Sitges, amb exposició col·lectiva inclosa, el 15 i 16 d'octubre de 1988. També participa en una exposició organitzada pel Col·legi de Professors de Dibuix a Barcelona, de l'1 al 14 de desembre de 1988. I a Figueres, a la sala d'exposicions de la Caixa de Pensions, "la Caixa", el febrer de 1991.

El resum de les seves exposicions, documentades fins ara, és:

- III Mostra d'Art Fontana d'Or. Caixa d'Estalvis Provincial de Girona, 1975
- VI Mostra d'Art Fontana d'Or. Caixa d'Estalvis Provincial de Girona, 1978
- As Pontes (A Coruña), sala O Lar, febrer 1988
- Exposició col·lectiva en Trobada de Llicenciats en Belles Arts, Sitges, 15-16 d'octubre de 1988
- Barcelona, Col·legi de Professors de Dibuix (c. València, 290), 1 al 14 desembre 1988
- Figueres, sala de la Caixa de Pensions, febrer 1991

Sobtadament, l'estiu de 1992, en plens Jocs Olímpics de Barcelona – tant que li agradaven les Olimpíades, especialment la gimnàstica rítmica o les proves de patinatge sobre gel dels jocs d'hivern- li van diagnosticar càncer d'ovaris. Un càncer fulminant que va acabar amb la seva vida el 26 de setembre de 1992, amb 54 anys acabats de fer.

6. PERÍODES ARTÍSTICS

El catàleg raonat de l'obra de Dora Riera que consta com a Annex en aquest Treball Final de Grau està molt avançat. Inclou prop del noranta per cent de la seva obra, de manera que ja conté una aproximació bastant completa al miler llarg d'obres que constitueixen la col·lecció familiar, agrupades per èpoques estilístiques, gèneres artístics i tècniques.

S'ha classificat la seva obra en quatre grans períodes que coincideixen a grans trets amb els episodis més rellevants de la seva vida i també de la situació política i social del país. Com sempre passa, aquesta periodització és aproximada.

Així, hi ha un primer període de **formació i primeres obres**, que de forma un tant convencional arriba fins a 1965, moment en què es trasllada a viure a Figueres i que també representa una època d'inici de canvi en la societat catalana i espanyola.

El període següent, de 1966 a 1976, que **anomeno de figuració i recerca d'un llenguatge personal**, és una època plenament figurativa, amb un llenguatge més madur, i on s'adverteix un inici d'experimentació, tant en l'estil com en les tècniques.

A continuació, entre 1977 i 1987, ve el període de més interès i més personal en la producció de l'artista, l'anomeno **del postcubisme a l'abstracció** però el nom queda curt. Veiem influències del postcubisme, de l'informalisme i el gestualisme, de l'abstracció amb figuració o de l'expressionisme. Igualment és el període de màxima experimentació amb diferents tècniques. Val a dir que és un període social i políticament marcat per la mort de Franco, la recuperació de la democràcia i les institucions catalanes, i que Catalunya comença a formar part plenament del context cultural internacional d'una manera normalitzada.

El darrer període, de 1988 a 1992, coincideix amb la jubilació prematura de l'artista i la marxa de casa de les filles, fets que li deixen més temps per a la creació artística. Socialment, és una època optimista, simbolitzat pels Jocs Olímpics de Barcelona que s'estan preparant. Dora Riera, al costat de llenguatges geomètrics i nous llenguatges abstractes, porta la figuració, que no ha abandonat mai, a expressar temes simbòlics i mitològics, per això l'anomeno, de la **mitologia a la geometria**.

6.1. FORMACIÓ I PRIMERES OBRES, 1956-1965

Aquest primer període formatiu i de primeres obres va des de l'època de preparació per als estudis de Belles Arts fins al moment que l'artista obté la plaça de catedràtica de dibuix a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres i es trasllada a viure a aquesta ciutat.

Es pot subdividir en tres subperíodes:

6.1.1. Preparació de l'accés a Belles Arts, 1956-1957

6.1.2. Escola de Belles Arts de Sant Jordi, 1957-1962

6.1.3. Primeres obres durant el període d'estudis a l'Escola de Belles Arts i període posterior, 1957-1965

6.1.1. PREPARACIÓ DE L'ACCÉS A BELLES ARTS, 1956-1957

És el període en què l'artista estudia dibuix i pintura a Girona per a preparar l'accés a Belles Arts. S'ha suposat que pertanyen a aquest període un grup d'obres que estilísticament semblen de persona que comença o bé que presenten temàtiques que es poden relacionar amb aquests anys però la datació és incerta i podria tractar-se d'obres una mica posteriors.

La tardor de 1954, amb 16 anys acabats de fer, Dora Riera comença a estudiar magisteri al mateix temps que cursa el preuniversitari. Segueix aquests ensenyaments de forma lliure, preparant-se des de l'Acadèmia de Comerç que dirigeix el seu pare, a la Bisbal, i anant a examinar-se a Figueres del curs preuniversitari i, a Girona, de magisteri.

El curs 1956-1957 es trasllada a viure a Girona per estudiar de forma oficial el darrer curs de magisteri. En aquests moments, si no ja abans, acudia a una acadèmia de dibuix i pintura a Girona per a preparar l'ingrés a Belles Arts.

A banda d'un dibuix per felicitar el sant de la seva mare que devia fer essent encara molt joveneta, al voltant de 12 o 13 anys, potser inspirada en dibuixos d'alguna revista infantil de l'època, es conserven un grup d'obres que deuen correspondre a aquesta època de preparació per accedir a Belles Arts -alguns semblen fins i tot anteriors, de l'època del batxillerat- o bé als primers anys de carrera.

Sense títol

c. 1950

Aquarel·la i llapis sobre paper

Col·lecció particular

Primer dibuix conservat de Dora Riera

En primer lloc hi ha alguns dibuixos amb diverses tècniques -llapis, llapis de colors, tinta xinesa, aiguada, aquarel·la – que mostren natures mortes, escenes o paisatges del seu entorn habitual, la Bisbal i Palamós o s'Alguer (Palamós), on la família anava a passar algunes temporades a l'estiu, així com una representació de la marededeu amb el nen i alguns retrats.

Sense títol

c. 1955

Aquarel·la i llapis sobre paper

Col·lecció particular

La Bisbal. Alumnes de l'Acadèmia de Comerç veient passar el tren petit

L'Acadèmia de Comerç que dirigia Joan Riera era a les Voltes, que és on es troben les noies que miren el tren petit que passava pel davant fins al 1956. També es pot observar un cotxe, com a símbol de la substitució del tren col·lectiu pel cotxe privat que es va operar en aquells anys.

Les representacions d'escenes amb diferents personatges seran una constant en l'obra de Dora Riera.

Sense títol

c. 1957

Tinta xinesa, aiguada i aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

La Bisbal. Escena de Corpus amb catifa de flors, l'àliga i capgrossos

Sense títol

c. 1957

Llapis sobre paper

Col·lecció particular

Planxadora

En aquest dibuix d'una planxadora hi apareix l'estudi de les mans. És un antecedent de la utilització de la mà com a motiu principal d'una obra que serà recurrent en l'obra de Dora Riera.

També es poden incloure en aquest grup algunes pintures a l'oli sobre taula i sobre tela amb vaixells, possiblement a Palamós, una representació de s'Alguer, i una escena urbana nocturna amb una font i uns arbres, així com un grup de natures mortes. La família passava alguns estius a s'Alguer. Les natures mortes possiblement servien per practicar els exercicis d'ingrés a Belles Arts.

Sense títol
c. 1957
Oli sobre tela
Col·lecció particular
73x60 cm

Cala s'Alguer (Palamós)

En aquest i altres paisatges d'aquesta època veiem una forta càrrega de pigment sobre el quadre.

Sense títol
c. 1957
Oli sobre tela
Col·lecció particular
71x50 cm

Natura morta amb cafetera, pot de vidre i tassa de cafè

Es treballen els plecs, llums i ombres de drapejat que cobreix la superfície sobre la qual reposen els objectes i la representació de materials brillants com metall, vidre i porcellana. També el modelat i les ombres dels objectes.

*Sense títol
c. 1957
Oli sobre tela
Col·lecció particular
41x33 cm*

*Natura morta amb taula i
diferents objectes*

Es treballa la perspectiva frontal, amb un punt de fuga i les ombres.

*Sense títol
c. 1957
Oli sobre taula
Col·lecció particular
55x94 cm*

*Natura morta amb taula, cadira, garrafa de vidre, gerro
de flors i escultura*

Es treballa sobretot una perspectiva amb un punt de vista de dalt cap a baix, poc habitual.

Sense títol

c. 1957

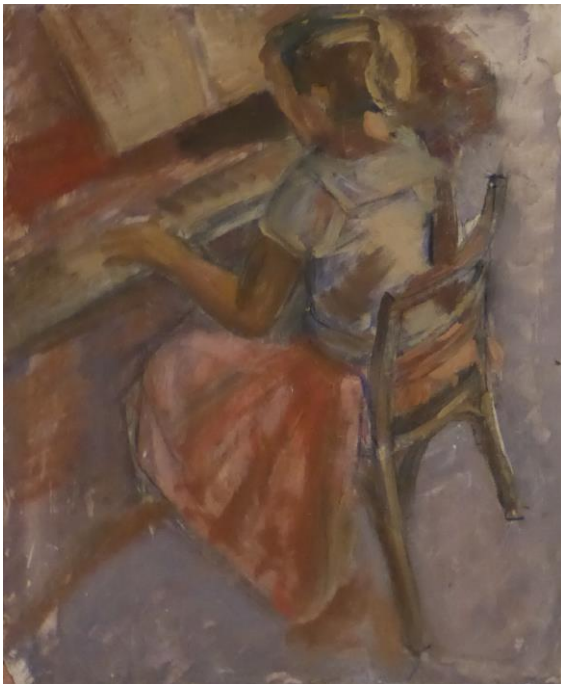
Oli sobre taula

Col·lecció particular

33x28 cm

Natura morta amb tassa i roses

En aquesta obra, s'arriba a una representació molt realista i detallada del modelat de la tassa i de les qualitats de la porcellana, amb la decoració amb roses, la lluentor i fins i tot els ribets daurats de la vora del plat i la tassa. També la cullereta mostra totes les qualitats del metall i està situada en una posició perpendicular al pla del quadre, forçant la perspectiva. El drapejat del fons mostra gran detall dels plecs, llums i ombres. Finalment les roses, també mostren el detall dels pètals mitjançant un joc de llums i ombres.

Maria Victòria Riera

c. 1958

Oli sobre taula

Col·lecció particular

31x34 cm

Aquest primer retrat de la germana de l'artista, fet a partir d'alguns dibuixos preparatoris, mostra una pinzellada ràpida, aparent, un punt impressionista.

Autoretrat
c. 1958
Oli sobre taula
Col·lecció particular
27x50 cm

En aquest autoretrat la pinzellada torna a ser petita, no aparent, i es marquen les línies de contorn.

Victòria Vinyals
c. 1958
Oli sobre tela
Col·lecció particular
60x73 cm

En aquest retrat gairebé no s'aprecia la pinzellada i es marquen les línies de contorn. En general, Dora Riera acabarà desenvolupant un estil amb una pinzellada més marcada, a vegades fortament marcada.

Aquestes primeres obres mostren temes que seran recurrents al llarg de la trajectòria de l'artista.

- Natures mortes, generalment amb objectes domèstics, aliments o gerros de flors, que apareixen a gairebé totes les èpoques. Les roses seran un dels elements florals més habituals.
- Paisatges naturals i urbans, també seran un tema habitual. Dins dels paisatges, les marines i les embarcacions corresponen sobretot a aquest primer moment i a un segon període posterior.
- El retrat també és un gènere que es troba en tots els períodes, generalment retrats familiars però no sempre.
- La mà, que a partir d'un estudi per a una obra, s'acabarà convertint en un tema per ell mateix.
- Cal esmentar també, encara que constitueixen un petit grup, les obres de temàtica religiosa catòlica, sobretot la marededéu amb el nen, així com maternitats que presenten una iconografia similar. La temàtica religiosa catòlica va apareixent sobretot pels volts de 1970. Pot tenir influència en l'interès per aquest tema, d'una banda, l'ambient cultural general marcat pel catolicisme que imperava durant aquella època però també els nous aires que va aportar el Concili Vaticà II, celebrat entre 1963 i 1965. També pot tenir incidència en l'interès per la representació de la marededéu i el nen l'experiència de la maternitat pròpia. A l'últim període reapareixerà un cert interès pel tema religiós catòlic.
- Un altre tema a destacar són les escenes amb grups. Des de les noies que miren passar el tren petit i la festa de Corpus hi haurà moltes altres escenes amb nombrosos personatges, tant en espais exteriors com interiors, especialment fins cap a mitjans de la dècada de 1970.

La gamma de colors d'aquest període és poc estrident i tirant a fosca i apagada, amb l'excepció de les marines, en què apareixen colors més potents. Es pot dir que això serà bastant constant al llarg de la trajectòria de l'artista. Tonalitats apagades excepte en alguns moments que apareixen gammes més fortes i estridents.

6.1.2. ESCOLA DE BELLES ARTS DE SANT JORDI, 1957-1962

Dora Riera estudia a l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona, situada encara al barri gòtic, des de 1957 fins a 1962, dels 19 als 24 anys. Es llicencia amb l'especialitat de professora de dibuix. L'últim curs el va fer de forma lliure mentre començava a treballar de mestra a l'escola de Montiró (Ventalló).

Les obres d'aquest període corresponen a temes ben definits que constituïen els exercicis acadèmics. Hi trobem dibuixos, pintures i escultures de guix.

La seva germana Maria Victòria Riera que anys després també va estudiar Belles Arts, ja al nou edifici de Pedralbes, recorda aproximadament quins eren aquests exercicis, més enllà dels títols de les assignatures que es cursaven:

- Ingrés: dibuix al carbó d'una estàtua grega
- Preparatori comú: bodegons, modelat
(assignatures: dibuix de l'antic i vestidures, color, modelat)
- Primer de la secció de pintura: figures vestides, tècniques pictòriques
(assignatures dibuix del natural, anatomia, color, procediments pictòrics)
- Segon: figures despullades, figures amb moviment amb carbó i paper
(assignatures: dibuix del natural, color i composició, perspectiva)
- Tercer: paisatge
(assignatures: dibuix del natural en moviment, color i composició, paisatge)
- Quart, secció de professorat de dibuix: dibuix lliure, pedagogia
(assignatures: dibuix geomètric i projeccions, dibuix decoratiu)

La majoria dels dibuixos són a llapis o carbonet. Es conserva un bloc amb apunts a llapis i també dibuixos ja acabats a llapis o carbonet. En algunes perspectives urbanes utilitza un llapis blau o un retolador negre. Trobem també el llapis blau en un estudi de figura humana i un retolador vermell en un dibuix d'estàtua. Més tard farà altres dibuixos en blau, amb bolígraf o aquarel·la, o en vermell, amb bolígraf, retolador o aquarel·la.

Les pintures són a l'oli sobre taula. Només alguna és un oli sobre tela. En diversos casos hi ha un primer oli com a esbós d'un segon oli més acabat. Les escultures són de guix.

Sense títol

c. 1957

Carbonet sobre paper

Col·lecció particular

Dibuix d'estàtua

Sense títol

c. 1958

Estàtua de guix

Col·lecció particular

35x61 cm

Escultura

Sense títol

c. 1958

Oli sobre taula

Col·lecció particular

31x34 cm

Natura morta

Sense títol
c. 1958
Oli sobre tela
Col·lecció particular
56x47 cm

Natura morta i mà

En aquest quadre amb motius geomètrics apareix com a tema protagonista una mà, tema que anirà apareixen diverses vegades. En aquest cas no està clar si apareix com un exercici acadèmic de dibuix d'una mà o si ja comença a ser una tria de l'artista.

Sense títol
c. 1959
Oli sobre taula
Col·lecció particular
65x81 cm

Figura masculina vestida

Sense títol
c. 1960
Oli sobre taula
Col·lecció particular
50x61 cm

Figura masculina nua

Sense títol

c. 1960

Oli sobre taula

Col·lecció particular

101x70 cm

Figura femenina nua

Sense títol

c. 1960

Oli sobre tela

Col·lecció particular

38x47 cm

Figura femenina nua

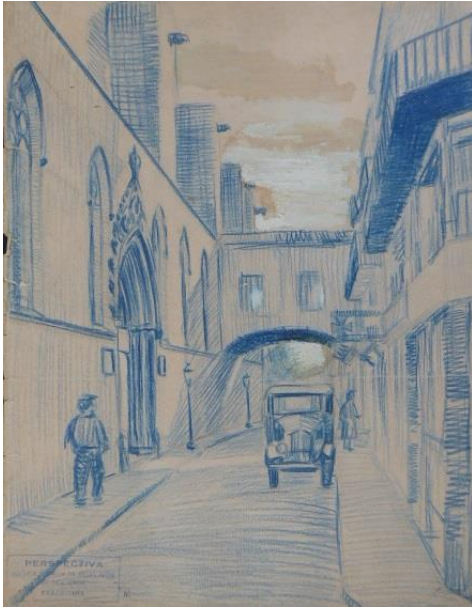
Sense títol

c. 1960

Carbonet sobre paper

Col·lecció particular

Estudi del cos humà

Sense títol
c. 1960
Llapis blau sobre paper
Col·lecció particular

Barcelona, c. del Bisbe

Sense títol
c. 1961
Oli sobre taula
Col·lecció particular
70x101 cm

Ballarines

Durant els estudis de Belles Arts sorgeixen temes que seran utilitzats altres vegades.

- Si bé Dora Riera no realitzarà més modelats d'estàtues en guix, sí que farà més endavant una incursió en l'escultura amb fang, i també utilitzarà el tema de les estàtues gregues en altres obres, tal vegada perquè a la seva aula de l'institut Ramon Muntaner tenia a disposició alguna altre model d'aquest tipus d'estàtua.
- Apareix la mà com a protagonista del quadre, fet que continuarà més enllà de l'Escola de Belles Arts. Si ara potser encara constitueix un exercici acadèmic, més endavant se li ha de buscar algun altre significat.

- Durant l'etapa a Belles Arts es treballa a fons la figura humana, en diverses posicions, vestida o despullada, estàtica o en moviment. Al llarg de tota la seva trajectòria els retrats i la figura humana en general serà un dels temes centrals de la seva obra. En el retrat arribarà a copsar l'expressió i la psicologia de la persona retratada amb molta exactitud, cosa que no passa a les obres de Belles Arts que incideixen més en l'anatomia i la perspectiva que no pas en l'expressió, que es manté molt neutra, gairebé hieràtica, en els casos en què es veu la cara. Els nus que s'inicien en aquesta etapa tindran un gran desenvolupament més endavant, especialment les petites figures de traços ràpids i precisos. El mateix passa amb les figures en moviment. A Belles Arts es pot observar algun quadre amb ballarines. Són els primers exemples d'un tema recurrent desenvolupat de diverses maneres, potser per la impressió que li causà el ballet *Coppelia* que veié de petita al Liceu o per l'interès pel pintor Dégas i les seves ballarines. De fet, més endavant tractarà el tema del moviment no només en ballarines sinó en tot tipus d'esportistes.
- Un altre temàtica molt pròpia d'aquest període són les perspectives de carrers o monuments de Barcelona. Rarament tornarà a incidir en obres que mostrin tanta perspectiva i tants detalls arquitectònics com aquestes.
- Finalment, el paisatge, ja iniciat en el període anterior, sí que serà recurrent en la seva obra.

El color en aquesta època continua essent bastant fosc i amb tonalitats apagades.

6.1.3. PRIMERES OBRES, 1957-1965

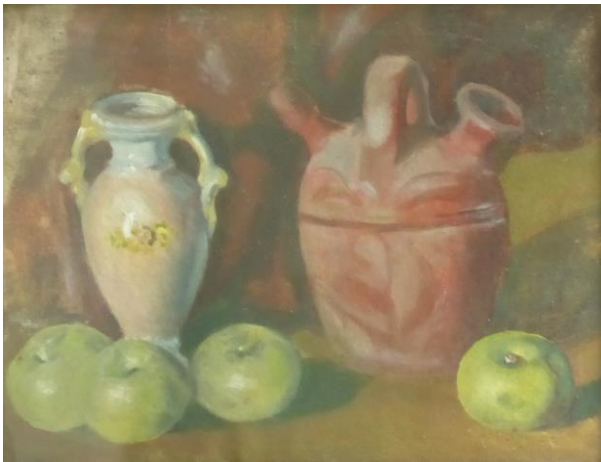
En paral·lel als exercicis acadèmics de l'Escola de Belles Arts i en el període posterior, mentre feia de mestra a Montiró (Ventalló) o tornava a Barcelona per començar a donar classes de dibuix en un institut, entre 1963 i 1965, hi ha un altre grup d'obres, dibuixos i, sobretot, pintures, que continuen treballant el tema de les natures mortes, les escenes amb diversos personatges i, especialment, els paisatges i els retrats. És el primer gran moment del retrat, inclòs l'autoretrat. En línies generals, val a dir que aquestes obres tenen una tècnica més evolucionada que les del període previ a Belles Arts.

Cal recordar que el 1963 s'inaugura el Museu Picasso de Barcelona, que Dora Riera ben segur que visita en aquest període igual com ho farà en repetides ocasions més endavant.

Dora Riera segueix utilitzant el bloc de dibuix i el llapis per a fer apunts i esbossos d'elements que utilitzarà en futures obres. Pels dibuixos pròpiament dits, utilitza el llapis, el carbonet alguna vegada, l'aquarel·la, la tinta i comença a fer servir també les ceres. Potser per influència d'alguns treballs a l'Escola de Belles Arts comença a fer servir també el bolígraf blau, l'aquarel·la només amb color blau i el retolador negre. Hi ha dibuixos amb retrats, paisatges i escenes de la vida quotidiana. D'altra banda, d'aquest període es conserven moltes obres a l'oli sobre taula o tela, amb natures mortes, paisatges i retrats.

Natura morta

En algunes natures mortes s'adverteix l'ombra d'una cara o un personatge, no aparents al primer cop d'ull.

Sense títol

c. 1965

Oli sobre tela

Col·lecció particular

35x27 cm

Natura morta

El càntir mostra la imatge d'una cara, una mena de màscara. Darrera el gerro blanc, el que sembla la seva ombra és en realitat l'ombra d'un personatge.

Sense títol
c. 1965
Oli sobre tela
Col·lecció particular
50x73 cm

Natura morta

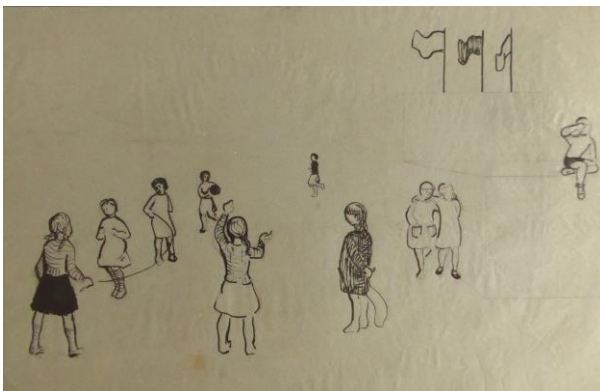
En aquest quadre de natura morta també apareix una imatge a l'esquerra, a mig camí entre una estàtua grega, una màscara i una de les senyoretetes d'Avinyó de Picasso, amb un tractament quasi cubista.

Escenes amb personatges

Sense títol
c. 1962
Bolígraf blau sobre paper
Col·lecció particular

La Bisbal. Mercat a la pl. Major

Sense títol
c. 1962
Retolador negre
Col·lecció particular

Escena de pati d'escola

Possiblement durant la seva estada a Montiró dibuixa aquesta escena.

Paisatge

També hi ha paisatges, la Bisbal a l'entorn del convent de franciscans, Sant Miquel de Cruïlles, Sant Sadurní de l'Heura i Montiró. Dominen els colors foscos i apagats, els marrons i grisos, de manera similar a les obres de Belles Arts.

Sense títol

c. 1962

Llapis sobre paper

Col·lecció particular

Pallers

Sense títol

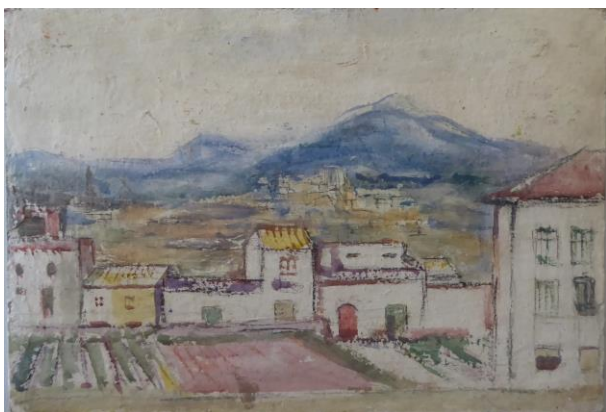
c. 1962

Bolígraf blau sobre paper

Col·lecció particular

Escena de collita

Possiblement a Montiró també va dibuixar aquestes escenes de l'activitat agrícola, on es veuen encara pallers i els primers tractors

Sense títol

c. 1962

Aquarel·la sobre taula

Col·lecció particular

37x26 cm

La Bisbal. Vista de la carretera de Calonge, amb Cruïlles i les Gavarres al fons, des de la casa del c. del Carme

Les vistes des de casa es convertiran en un tema recurrent de Dora Riera.

Maria Victòria Riera
c. 1962
Oli sobre taula
Col·lecció particular
100x68 cm

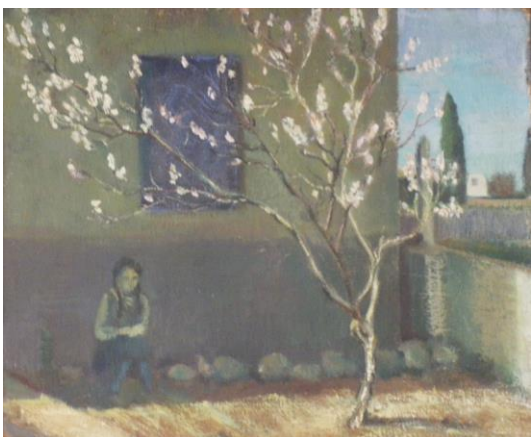
Sense títol
c. 1962
Oli sobre taula
Col·lecció particular
58x52 cm

La Bisbal. Maria Victòria i al fons el convent de franciscans

Sense títol
c. 1962
Oli sobre tela
Col·lecció particular
46x39 cm

La serra de Rodes vista des de Montiró

Sense títol
c. 1962
Oli sobre tela
Col·lecció particular
73x60 cm

Montiró

Retrats

Els retrats, la majoria retrats de la família i autoretrats, permeten veure l'evolució de l'estil de la pintora. Per exemple, com es passa d'una pinzellada petita que quasi no es veu, a una pinzellada molt més visible, així com el tractament del color propi de cada període. Apareix generalment una sola persona, dues en alguna ocasió. La persona pot estar situada en un entorn reconeixible o bé davant d'un fons indefinit. Retrats i autoretrats són una constant en l'obra de l'artista.

S'inclouen en el grup dels retrats la gossa i els gats que conviuen en diferents períodes amb la família. A Dora Riera li agradaven molt els gats. En aquest període apareix el primer exemple de quadres amb gats, un tema que també serà habitual.

Maria Victòria Riera
c. 1962
Oli sobre taula
Col·lecció particular
50x61 cm

Maria Victòria llegint a la casa del c. del Carme

Sense títol
c. 1965
Oli sobre tela
Col·lecció particular
61,5x50,5 cm

Gats

En aquesta pintura desapareix qualsevol referència a un espai concret, per esquemàtic que sigui.

6.2. FIGURACIÓ. RECERCA D'UN LLENGUATGE PERSONAL, 1966-1976

Pels volts de 1966-1969, coincidint aproximadament amb l'inici de la feina de professora al Ramon Muntaner, el trasllat a Figueres, el seu matrimoni i el naixement de les filles, s'adverteix una maduració en l'estil de l'artista.

El curs 1965-1966, als 27 anys, Dora Riera es trasllada a viure a Figueres i ocupa la plaça de catedràtica de dibuix a l'institut Ramon Muntaner. És l'inici d'un seguit de canvis vitals que es reflectiran en canvis a la seva obra. El juliol de 1966 es casa amb Tomàs Albó. El maig de 1967 neix la primera filla, Anna Maria, i el setembre de 1969, neix la segona, Rosa.

D'altra banda, l'any 1970, deixa el pis de lloguer al carrer Sant Pau de Figueres per anar a viure al carrer Eduard Rodeja de la mateixa ciutat en un pis de propietat. A més, a la Bisbal, juntament amb els pares, construeixen una nova casa en terrenys que s'estan urbanitzant gairebé davant de l'antiga casa familiar.

A partir aproximadament de 1970, amb una situació personal i laboral estabilitzada, la seva obra comença a evolucionar de manera ràpida, es podria dir que a la recerca d'un llenguatge personal. Són temps de canvis culturals a nivell mundial -el maig de 1968, les protestes contra la guerra del Vietnam, els Beatles- que també acaben arribant, d'una manera o altra, a Catalunya, on agafa embranzida la lluita antifranquista i es popularitza la Nova Cançó. Després de l'obertura del museu Picasso el 1963, el 1968 se celebra a Barcelona una exposició retrospectiva sobre Joan Miró, que acabarà donant lloc, uns anys més tard, a la Fundació Miró, oberta al públic el 1975. Comença a ser possible conèixer les avantguardes artístiques i l'art que s'està fent en aquells moments amb certa facilitat.

Aquest període es pot dividir en dos grans subperíodes:

6.2.1. Figuració, 1966-1976

6.2.2. Recerca d'un llenguatge personal, 1970-1976

6.2.1 FIGURACIÓ, 1966-1976

S'inclouen en aquest bloc bàsicament retrats i natures mortes, continuadores del llenguatge anterior però que mostren una evolució, bé en la composició més complexa, bé en el color, més intens, bé en la pinzellada o la tècnica.

Retrats de grup familiar, 1966-1970

De la segona meitat de la dècada de 1960 es conserven tres retrats de grups familiars a l'oli sobre tela. També es conserva un dibuix preparatori d'un d'ells, amb gouache. En aquest grup de pintures de la família, els personatges no són simples juxtaposicions, formen una composició i interactuen entre ells, a diferència d'algun retrat anterior amb dos personatges en què no hi havia interacció. A més, en un dels quadres, el que sembla un simple retrat de grup apareix amb un significat religiós si advertim que es tracta d'un àpat amb pa, vi i peix. Possiblement es nota la influència del Concili Vaticà II.

Sense títol
c. 1968
Oli sobre tela
Col·lecció particular
100x80 cm

*Victòria, Joan, Dora, Tomàs,
Anna Maria i Maria Victòria al
menjador de la casa del c. del
Carme*

En aquesta obra podem advertir com la televisió -en blanc i negre- ha arribat a casa dels pares de Dora Riera, tot i que Dora i Tomàs trigaran uns anys més a tenir televisió al seu pis de Figueres. Sens dubte la televisió permetrà veure molts esports pels quals s'acabarà interessant Dora Riera com a font d'inspiració per a la seva obra.

Sense títol
c. 1968
Oli sobre tela
Col·lecció particular
92x60 cm

Al·legoria de l'Eucaristia

En aquesta obra, aparentment un retrat de Dora, José i Maria Victòria, es pot llegir com una al·legoria de l'eucaristia si es té en compte el pa, el vi i el peix que acompanya els personatges. També es pot observar com el color es fa més intens.

Dibuixos amb retrats de familiars, 1966-1970

En aquest període el retrat continua tenint molt de protagonisme. Si en el període anterior, al costat dels autoretrats, destaquen els retrats de la germana, en aquest nou període prenen protagonisme les filles. Continuen els autoretrats. També apareixen retrats del marit i la família del marit. Ara bé, es tracta en la seva major part de dibuixos amb diferents tècniques, algunes ja conegudes com el llapis, les ceres, la tinta, l'aquarel·la, el llapis blau o l'aquarel·la blava i d'altres no utilitzades fins aquests moments com el gouache, el retolador vermell o els traços vermells.

Maria Victòria Riera
c. 1967
Aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

Maria Victòria pintant

*Autoretrat
c. 1967
Aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular*

*Francisca Gispert
c. 1967
Cera sobre paper
Col·lecció particular*

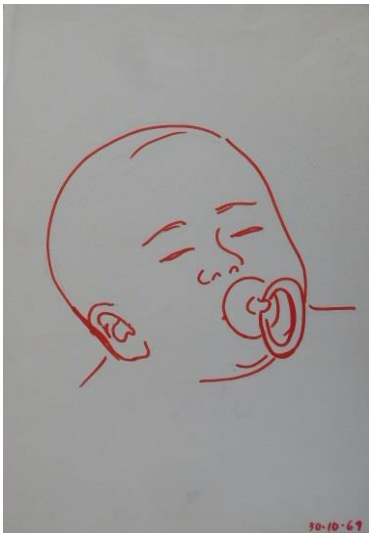
La sogra de l'artista al pis del c. Sant Pau de Figueres

*Tomàs Albó
c. 1967
Cera sobre paper
Col·lecció particular*

Anna Maria
1967
Aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

Rosa
1969
Retolador vermell sobre paper
Col·lecció particular

Anna Maria
1969
Retolador vermell sobre paper
Col·lecció particular

*Anna Maria
c.1970
Llapis i aquarel·la blaus sobre paper
Col·lecció particular*

*Anna Maria i Rosa
c.1970
Cera sobre paper
Col·lecció particular*

*Anna Maria i Rosa
c.1970
Oli sobre tela
Col·lecció particular
50x61 cm*

Es pot observar com una de les característiques és l'aparició de colors més clars i vius.

Natura morta, 1966-1976

En tot aquest període entre 1966 i 1976, aquest gènere té molt poc protagonisme. Tanmateix, es conserva alguna pintura a l'oli sobre taula o sobre tela.

Sense títol
c.1970
Oli sobre taula
Col·lecció particular
56x59 cm

Natura morta

Anna Maria
c.1973
Oli sobre tela
Col·lecció particular
81x100 cm

Anna Maria i natura morta

Els reflexos als objectes de vidre o ceràmica vidrada ens permeten veure les finestres de l'estança. El tap de l'ampolla de vidre tallat va més enllà i converteix els reflexos en una mena de cara o màscara.

6.2.2. RECERCA D'UN LENGUATGE PERSONAL, 1970-1976

A partir de 1970 aproximadament Dora Riera comença a experimentar amb noves tècniques artístiques més enllà del dibuix i la pintura i amb nous llenguatges i temes en el dibuix i en la pintura.

Així, experimenta amb el pirogravat i amb el linogravat, així com amb el mosaic a partir de trossets de clova d'ou.

També comença a treballar amb ceràmica. La Bisbal era un centre de producció ceràmica important i, amb el turisme, s'havien obert moltes botigues d'objectes ceràmics. Precisament el marit de Dora Riera treballava en una d'elles. També hi havia encara nombrosos forns on anar a coure peces. Dora Riera comença amb la decoració de figures, gerros i plats. Aviat comença a decorar rajoles i plafons de rajoles. Si en el cas dels gerros, la pintura era l'acabat final, amb les rajoles comença a experimentar la típica tècnica bisbalenca. Sobre rajoles crues, generalment amb una capa d'engalba blanca -a vegades sense- s'apliquen els pigments minerals o es fan incisions i després es couen les peces. Sovint amb els típics colors de la ceràmica de la Bisbal, groc palla, groc, verd, blau, marró i vermell i més endavant introduint nous colors com el rosa.

Pel que fa al dibuix, al costat del llapis, el carbonet, les ceres de colors, la tinta xinesa -potser reflex del món de la fotografia i televisió en blanc i negre-, l'aquarel·la i el gouache, utilitza sovint retoladors de colors i bolígrafs. Experimenta amb la utilització de cafè com si fos aquarel·la -s'aconsegueix un color especial-. I és habitual la utilització de tècniques mixtes a partir de les anteriors, així com la utilització d'un sol color, com el blau o el vermell per a tota o una part de l'obra.

Pel que fa a la pintura, al costat d'algun oli sobre tela, hi ha diverses pintures sobre taula amb pintura gouache i una càrrega de guix, amb la qual aconsegueix donar relleu a les obres.

Pel que fa als temes, seguim trobant molts dibuixos de retrats, algun de gran format, algunes representacions religioses catòliques, paisatges, especialment vistes des de casa seva, tant des de Figueres com des de la nova casa de la Bisbal, i escenes urbanes amb cotxes -tema típic d'aquest període-.

Destaquen especialment les representacions de grups, escenes a l'institut Ramon Muntaner, escenes en bars i cafès a l'aire lliure, revetlles i festes majors o a la platja. També escenes de jocs, on comença a experimentar plenament amb la figura humana en moviment. Cal esmentar també la representació de gats, un dels seus animals preferits. Per últim, esmentar també una incursió en el món de la "historieta" o còmic, com diguem ara, algunes representacions de contes i uns primers exemples de representacions mitològiques o fantàstiques.

Els temes no van units a una tècnica de representació concreta sinó que en tots els temes trobem la varietat de tècniques pròpia d'aquest període. Amb tot es pot apuntar que el tema dels grups i escenes és el que va lligat a una major variabilitat de tècniques i estils.

Pel que fa a tècniques diferents del dibuix i la pintura, sí que es troba una correlació entre aquestes tècniques i determinats temes. El pirogravat s'utilitza en retrats i escenes de grups. El mosaic amb clova d'ou el trobem en representacions d'animals i també d'una marededéu amb el nen. El linograt va lligat a felicitacions nadalenques, escenes diverses i a elements decoratius florals i geomètrics que impliquen certa experimentació formal a partir de la incisió a la planxa de linòleum. Els gerros en el primer moment van lligats a decoracions vegetals o animals estilitzades, a geometries i ratlles i també a estilitzacions de rotlles de sardanistes. Després apareixen plats de ceràmica decorats amb vistes des de casa o jocs infantils. Altres plats de ceràmica estan decorats amb grans pinzellades de colors que remetent al nou expressionisme.

Les rajoles o plafons de rajoles s'han de tractar a part. Segueixen més les pautes generals del dibuix. Hi ha moltes representacions de vistes des de casa -en aquest cas des de la Bisbal, ja que era el lloc on treballava amb aquesta tècnica, tant per disposar de més espai a casa per a guardar rajoles, fang, engalba i eines, com per a adquirir materials i portar-los a coure -, de paisatges urbans i d'alguns retrats.

Es pot apuntar que les característiques pròpies de cada tècnica acaben influenciant l'estil general. Així, incisions al material pròpies del pirogravat o el linograt sembla que acaben influint en la manera de representar elements florals o en la utilització de ratlles. També els retoladors apunten cap a aquest ús de les ratlles com a element característic de la representació, fins a arribar a una primera abstracció.

Estilitzacions vegetals, animals o de figures: linograt i gerros ceràmics

*Sense títol
c. 1970
Planxa de
linograt i
linograt
en paper
Col·lecció
particular*

*Sense títol
c. 1970
Gerro ceràmic pintat
Col·lecció particular
12x20 cm*

Línies i signes

*Sense títol
c. 1970
Gerro ceràmic pintat
Col·lecció particular
10x16 cm*

Motiu floral

Historieta

Sense títol, c. 1970. Gouache sobre paper. Col·lecció particular

“La mare d’en Jordi el moca.
-Té el mocador, guarda-te’l a la butxaca.”

“En Jordi surt a jugar.
-Mixu! Mixu!
El gat se l’hi frega a les cames.”

“Nen agafa poll, diu en Jordi, però el pollet s’escapa.”

“-Tita fa ou.
-Tita té, moca.”

“-Jordi com t’has embrutit?
On és el mocador?
-Perdut.
-A on?
-Perdut.
-Ves a mirar si el trobes.”

“Ah, tita!,
mocador brut,
nen renta, nen sap.”

“-Jordi renta.
-Vine a dinar, maco!”

“-Què has fet!
-Nen, renta.
-Lleig més que lleig, t’hauré de canviar tot.
-Nyam, nyam, pa, pa...
-Ara espera’t.”

Retrats

Anna Maria
c. 1968
Pirogravat
Col·lecció particular
25x12 cm

Dora Riera i Anna Maria
c. 1969
Pirogravat
Col·lecció particular
28x39 cm

Rosa
c. 1971
Aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

Francisca Gispert

1972

Tinta xinesa i aiguada sobre paper

Col·lecció particular

50x65 cm

Rosa

c. 1973

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Anna Maria

c. 1973

Tinta xinesa i aiguada sobre paper

Col·lecció particular

Autoretrat

c. 1973

Aiguada amb cafè sobre cafè

Col·lecció particular

Tomàs Albó

c. 1974

Plafó de rajoles pintades

Col·lecció particular

42x58 cm

Anna Maria i Rosa

c. 1974

Plafó de rajoles pintades

Col·lecció particular

90x75 cm

Victòria Vinyals
c. 1974
Oli sobre taula
Col·lecció particular
30x37 cm

Autoretrat
c. 1974
Oli sobre taula
Col·lecció particular
46x53 cm

En aquests dos retrats destaca especialment l'expressivitat de la pinzellada.

Representacions religioses

Sense títol
c. 1970
Oli sobre taula
Col·lecció particular
56x59 cm

Marededéu amb el Nen

Sense títol
c. 1970
Pirogravat i mosaic amb clova d'ou pintada
Col·lecció particular
16x20 cm

Marededéu amb el Nen

Grups

Sense títol

1970

Oli sobre tela

Col·lecció particular

81x100 cm

Sense títol

1970

Oli sobre tela

Col·lecció particular

81x100

Aquí el llenguatge es fa expressionista, proper a l'expressionisme abstracte.

Sense títol

c. 1975

Gouache amb càrrega de guix per donar relleu sobre taula

Col·lecció particular

55x35 cm

Alumnes de l'Institut Ramon Muntaner

Sense títol

c. 1975

Aiguada de cafè i tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Alumnes de l'Institut Ramon Muntaner

Sense títol

c. 1970

Retolador sobre paper

Col·lecció particular

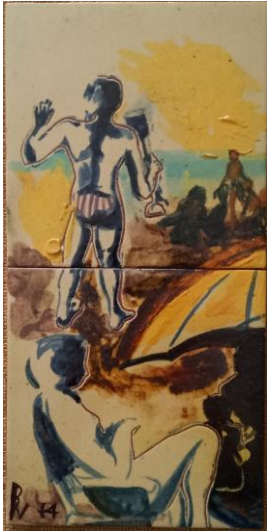
Sense títol

c. 1970

Retolador sobre paper

Col·lecció particular

Fires

Sense títol
1974
Plafó de rajoles pintades
Col·lecció particular
15x30 cm

A la platja

Sense títol
c. 1970
Llapis i retolador sobre paper
Col·lecció particular

Sense títol
c. 1974
Tinta xinesa i gouache sobre plat de ceràmica
Col·lecció particular
Diàmetre 22 cm

Anna Maria i Rosa jugant amb aigua

Sense títol
c. 1975
Plat de ceràmica envernissat
Col·lecció particular
Diàmetre 22 cm

La Bisbal. Piscina municipal

Abstracció

Sense títol

1970

Retolador sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1975

Gouache sobre plat de ceràmica

Col·lecció particular

Diàmetre 22 cm

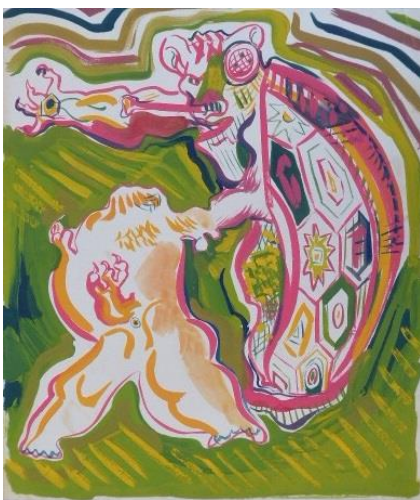
Exemple d'un grup de plats decorats amb fortes pinzellades, amb un llenguatge expressionista, gairebé abstracte

Contes, mitologia, simbolisme

Sense títol
c. 1974
Gouache sobre paper
Col·lecció particular

Peter Pan

Sense títol
c. 1974
Gouache sobre paper
Col·lecció particular

Heroi lluitant contra un monstre
Teseu i el Minotaure?
Hèrcules i el toro de Creta?

Sense títol
c. 1974
Plafó de rajoles pintat i esgrafiat
Col·lecció particular
45x30 cm

Hidra de Lerna?

Sense títol
c. 1974
Plafó de rajoles pintat i esgrafiat
Col·lecció Albó Riera
30x45 cm

Medusa?

Sense títol
c. 1974
Cera sobre paper
Col·lecció particular

En aquesta obra, el tema de la mà és conscientment volgut, al marge d'estudis de mans o de propostes acadèmiques. Apareixerà també en altres obres posteriors. Semblaria un símbol que fes referència a la mà creadora de l'artista.

Gats

Sense títol
1974
Rajola envernissada
Col·lecció particular
14x29 cm

Gat

Sense títol
c. 1974
Rajola envernissada
Col·lecció particular
15x15 cm

Gat

Paisatges, vistes urbanes i vistes des de casa

Sense títol

c. 1974

Tinta xinesa i vernís sobre plat de ceràmica

Col·lecció particular

Diàmetre 22 cm

Jardí de la casa del c. del Carme

Sense títol

c. 1975

*Gouache amb càrrega de guix per donar relleu
sobre taula*

Col·lecció particular

50,5x70 cm

Balcó de la casa de la plaça de la Sardana

Sense títol

c. 1975

Aiguada sobre paper

Col·lecció particular

*Balcó de la casa de la plaça de la
Sardana*

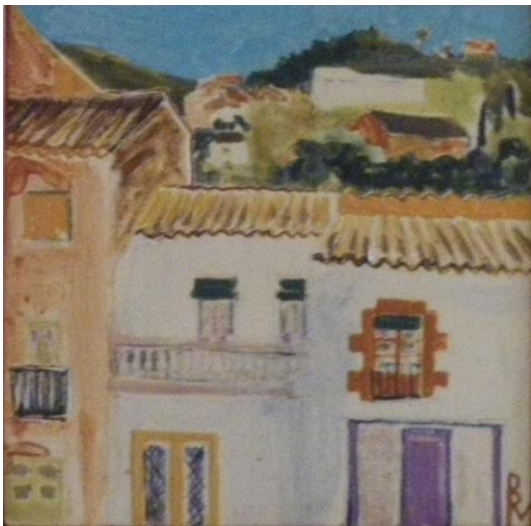
Sense títol

c. 1975

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

*Vista des de la casa de la plaça de la
Sardana cap a la casa del c. del
Carme*

Sense títol

c. 1975

Rajola pintada

Col·lecció particular

15x15 cm

*Vista des de la casa de la plaça de la
Sardana cap a la casa del c. del Carme*

Sense títol

c. 1975

Plafó de rajoles pintades

Col·lecció particular

30x30 cm

*Vista des de la casa de la plaça de la
Sardana*

Sense títol

c. 1975

Oli sobre tela

Col·lecció particular

55x46 cm

*La Bisbal. Vista des de la casa de la
plaça de la Sardana*

Sense títol

c. 1975

Tinta xinesa i aiguada sobre paper

Col·lecció particular

*La Bisbal. Vista des de la casa de la
plaça de la Sardana*

Sense títol

c. 1975

Tinta xinesa i aiguada amb cafè sobre paper

Col·lecció particular

*La Bisbal. Vista des de la casa de la plaça de la
Sardana*

Sense títol

c. 1975

Gouache sobre paper

Col·lecció particular

Figueres. Vista posterior des de la casa del c. Eduard Rodeja

Sense títol

c. 1975

Gouache sobre paper

Col·lecció particular

Figueres. Vista des de la casa del c. Eduard Rodeja

Sense títol

c. 1975

Plafó de rajoles envernissades

Col·lecció particular

29x42 cm

Sense títol

c. 1975

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1975

Gouache sobre paper

Col·lecció particular

Autopista, possiblement AP-7 un diumenge al vespre tornant de Barcelona

Als anys 60 i 70 es popularitzen els cotxes que comencen a omplir carrers i carreteres i esdevenen un símbol de modernitat. Dora Riera es fixa en els cotxes en diversos paisatges urbans, tractats d'una manera expressionista.

Sense títol

c. 1975

Aquarel·la i retolador sobre paper

Col·lecció particular

6.3. DE LA GEOMETRIA A L'ABSTRACCIÓ, 1977-1987

Cap a 1977 hi ha un canvi en el llenguatge artístic de Dora Riera que es concreta en uns quants estils més definits i cadascun d'ells amb un bon nombre d'obres.

En aquest període, les filles de Dora Riera ja són més grans i la família comença fer viatges durant les vacances, a banda d'anar a la platja com fins llavors. El primer gran viatge és per anar a Cedeira -el poble de la costa gallega on va néixer el cunyat de Dora Riera, José- amb furgoneta, que s'aprofita per visitar Burgos, León i Madrid, amb el Museu del Prado, i, a les hores mortes, per mirar com Nadia Comaneci treu deus a les competicions de gimnàstica dels Jocs Olímpics de Montreal. El segon viatge, l'estiu de 1977, serà a Mallorca i Eivissa, tornant per València. L'estiu de 1978 aniran a París, on visiten el Louvre -que Dora Riera probablement ja coneixia del seu viatge final de carrera- i el Centre Pompidou.

Cal esmentar també que la mort de Franco a finals de 1975 va començar a suposar la definitiva obertura política i cultural catalana i espanyola. La Fundació Miró serà un punt de visita habitual per a l'artista, com ja ho era el Museu Picasso. També cal esmentar que a Figueres es va inaugurar el Museu Dalí l'any 1974.

Dora Riera compagina la seva producció artística amb seva feina de professora de dibuix a l'Institut Ramon Muntaner de Figueres. La implantació durant els primers anys 70 de la reforma educativa amb la Llei General d'Educació de 1970, amb el BUP i COU, la porta a donar classes de geometria descriptiva a nivell de COU i a estudiar i aprofundir en aquesta matèria. D'aquí li ve, potser, l'interès per les formes geomètriques, entre les quals la cinta de Moëbius. Construeix nombrosos poliedres en cartolina i, fins i tot, un llum de sostre en forma polièdrica que durant molts anys il·luminarà un petit passadís de casa seva.

Un dels estils més definits de Dora Riera en aquest període són les composicions a partir de triangles, quadrats o figures corbes, amb una mena de llenguatge postcubista.

També, sense deixar les tècniques més tradicionals de l'oli, l'aquarel·la, els llapis, ceres o la tinta xinesa, comença a utilitzar la pintura acrílica, l'aerògraf i la preparació del paper amb una barreja de gasolina i pintura. Submergia ràpidament el paper en aquesta barreja de gasolina i diferents colors i després dibuixava a sobre

d'aquesta base amb una combinació de diferents tècniques. En les seves experimentacions amb l'aerògraf, comença a fer servir elements que tapen part del paper per tal d'aconseguir determinades formes. Comencen a aparèixer a les seves obres els efectes d'aquestes siluetes, que acabaran agafant cada cop més pes i generant tot un grup d'obres basades en siluetes de figures humanes i altres elements. D'aquí al collage, hi ha poca distància.

D'altra banda, tot i que continua utilitzant el pirogravat i el mosaic amb clova d'ou, així com la pintura sobre gerros ceràmics, i la decoració de rajoles ceràmiques, experimenta també amb altres tècniques. La més interessant és segurament l'escultura amb fang.

A partir de 1981 hi ha un altre canvi, que dona lloc a un segon subperíode dins d'aquests anys centrals en la seva obra, que van de 1977 a 1987, encara que llenguatges i tècniques iniciades anteriorment continuaran.

D'una banda, les seves obres principals evolucionen cap a l'abstracció, una abstracció que amaga una certa figuració i on es descobreixen dobles imatges i petites imatges figuratives, que semblen tenir un cert simbolisme. També cap a una abstracció a base de grans pinzellades. Aquestes grans pinzellades també es troben en pintures figuratives que representen natures mortes, retrats o paisatges.

D'altra banda, en un sentit contrari, trobem també moltes aquarel·les amb flors- per bé que algunes amb una evident càrrega simbòlica-, aquarel·les que reproduïxen antigues fotos familiars i paisatges a l'oli més convencionals. Comença també fer molts dibuixos a tinta. En aquesta època té interès a crear conjunts d'obres amb una mateixa temàtica: flors, nus, esports, paisatges, etc. Fins i tot crea sèries de dibuixos a partir de còpies de dibuixos a tinta que després acaba de diverses maneres i numera.

L'artista s'aficiona a veure esports per la televisió. Els Jocs Olímpics amb les seves competicions de gimnàstica rítmica i patinatge sobre gel, entre altres esports. El *tour* de França i el futbol que mira el marit. Els campionats de tennis als quals s'han aficionat les filles. A partir de fotografies dels diaris, utilitzarà aquests esports com a tema per a les seves obres. Més tard, s'interessarà pel fenomen del rally París-Dakar i també el reflectirà a les seves obres, igual que altres esports nous com el parapent.

Utilitza molt la pintura sobre taula. Prepara ella mateixa les taules de fusta amb blanc d'Espanya, polint-les després amb un objecte de vidre. A més segueix experimentant amb altres tècniques, fa obres en paper o sobre paper, treballa el metacrilat, decora objectes de vidre o plàstic, pinta sobre roba, fa repujat de cuir o metall, etc. Utilitzar també el pa d'or -s'interessa pel pa d'or després de veure una exposició de pintura medieval catalana-. Gairebé sempre es tracta de decoració d'objectes quotidians on utilitza llenguatges i estils habituals en altres tècniques.

6.3.1. POSTCUBISME, c. 1977 i anys següents

Una sèrie d'olis sobre tela evolucionen des de vistes urbanes i natures mortes realistes cap als mateixos temes construïts amb quadrats o triangles, a partir d'un llenguatge de tipus postcubista. Hi ha una variant amb formes geomètriques corbes.

Sense títol

c. 1977

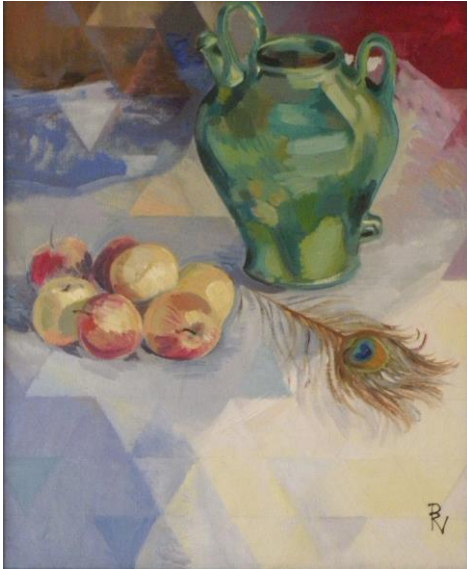
Oli sobre tela

Col·lecció particular

65x81 cm

Eivissa

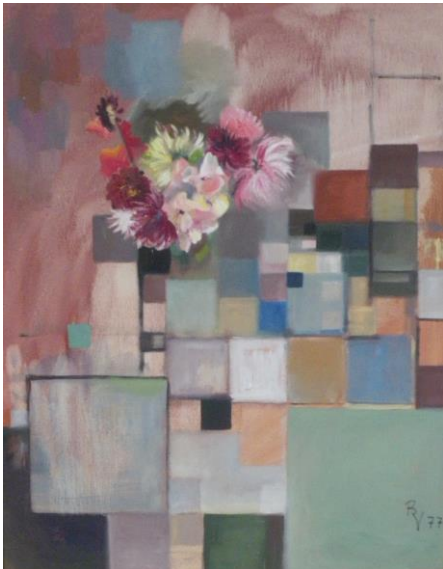
Sembla que aquesta pintura s'inspira en l'arquitectura eivissenca descoberta l'estiu de 1977. L'artista transforma la vibració de la llum, l'ombra i el blau del cel en una sèrie de quadrats.

Sense títol
c. 1977
Oli sobre tela
Col·lecció particular
54x65 cm

Natura morta

Aquí és la taula el que és construeix amb un llenguatge cubista a base de triangles.

Sense títol
c. 1977
Oli sobre tela
Col·lecció particular
73x92 cm

Sense títol
c. 1977
Oli sobre tela
Col·lecció particular
73x92 cm

Orenetes

En aquestes dues obres, una variant del llenguatge presenta un fons construït a base de quadrats o triangles en el qual, de forma puntual apareixen diversos elements.

Sense títol
c. 1978
Oli sobre taula
Col·lecció particular
38x52 cm

Figura

Sense títol
c. 1978
Oli
Col·lecció particular
38x52 cm

Figura

En aquestes obres, a partir de quadrats i triangles es creen composicions gairebé abstractes on a penes s'endevina una figura.

Sense títol
c. 1980
Oli
Col·lecció particular
50x69 cm

En aquest cas, s'utilitzen formes geomètriques corbes. És un dels moments en què el color es fa més viu.

Sense títol
c. 1985
Oli
Col·lecció particular
55x82 cm

Dues figures

S'endevina dues figures -masculina i femenina- a la part inferior del quadre. Aquí sí que el color arriba a un màxim d'intensitat.

6.3.2. ESCULTURA EN FANG, c. 1977-1980

Dora Riera crea una sèrie de gerros antropomorfs amb esmalts vidriats de la Bisbal, de la qual es mostren alguns exemples a continuació.

Sense títol
c. 1980
Escultura en fang
Col·lecció particular
23x25 cm

Gerro antropomorf

Sense títol
c. 1980
Escultura en fang
Col·lecció particular
25x42 cm

Gerro antropomorf

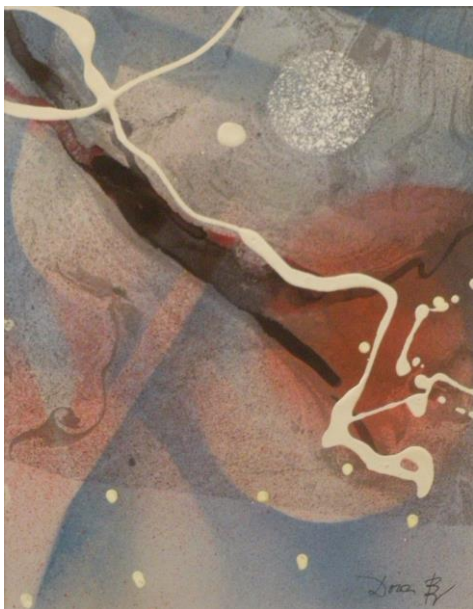

Sense títol
c. 1980
Escultura en fang
Col·lecció particular
12x22 cm

Gerro antropomorf

6.3.3. INFORMALISME I PINTURA GESTUAL, c.1977 i anys següents

A la mateixa època, Dora Riera inicia una sèrie de creacions properes a l'informalisme a partir de la utilització d'un aerògraf o bé de donar una primera capa al suport a base d'un pigment dissolt en gasolina. També introdueix les taques amb pintura acrílica.

Sense títol

c. 1977

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1977

Tècnica mixta sobre paper

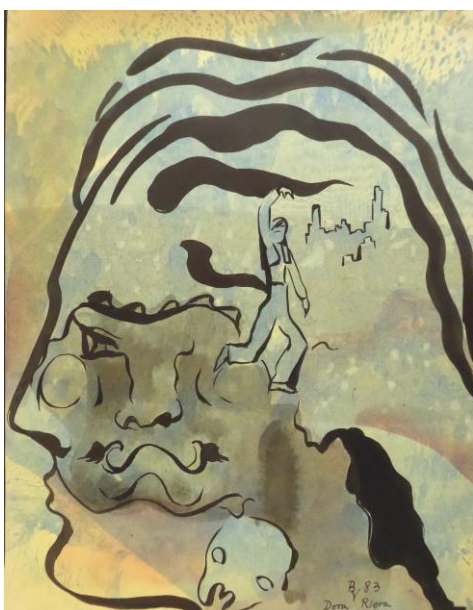
Col·lecció particular

6.3.4. FIGURACIÓ, c. 1977 i anys següents

Utilitzant els procediments anteriors com a base, completa l'obra amb elements figuratius, figura humana i animals, amb una varietat de tècniques mixtes.

Sense títol
1977
Tècnica mixta sobre paper
Col·lecció particular

Sense títol
1983
Tècnica mixta sobre paper
Col·lecció particular

Aquesta obra sembla inspirar-se en el surrealisme dalinià, amb les seves múltiples imatges. També té un cert enfoc cubista amb un perfil i una vista frontal del personatge.

En aquesta època, el nu serà un dels temes preferits, generalment amb tècniques mixtes.

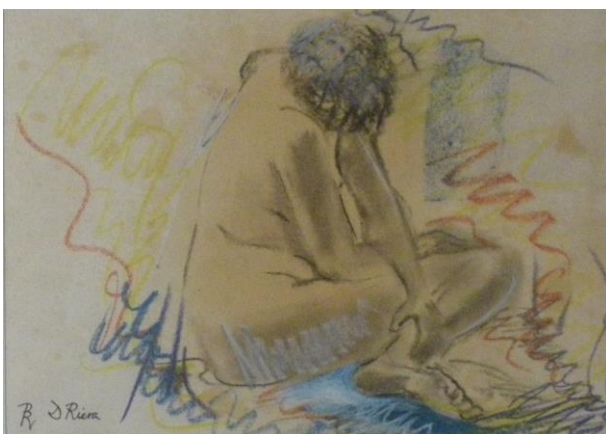
Sense títol

c. 1980

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Nu

Sense títol

c. 1980

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Nu

Sense títol

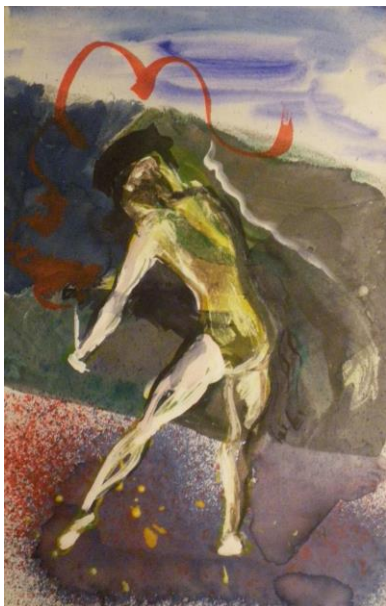
c. 1980

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Nu

També apareix la figura en moviment. Gimnastes i esportistes en general.

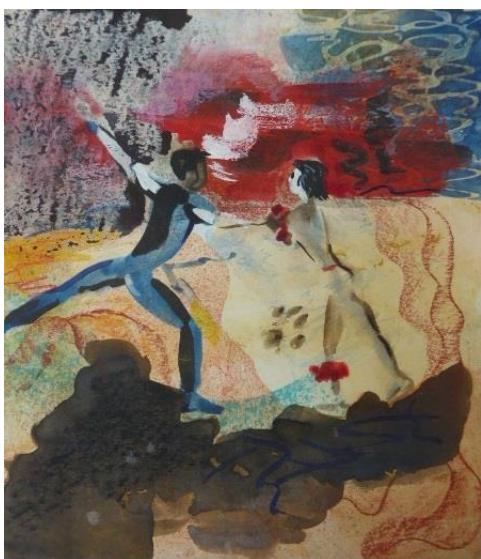
Sense títol

c. 1980

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Gimnàstica rítmica

Sense títol

c. 1980

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Patinatge sobre gel

Sense títol

c. 1980

Tècnica mixta

Col·lecció particular

Windsurf

Flors

Cal fer un esment especial de les obres amb temàtica floral que ressurgeixen amb força a partir de c. 1981, amb aquarel·la o tinta xinesa i tècniques mixtes.

Sense títol

1981

Aquarel·la sobre taula

Col·lecció particular

24x32,5 cm

“Les tres edats”

c. 1981

Aquarel·la sobre taula

Col·lecció particular

54x65 cm

Una pocella, una rosa oberta i una rosa marcida per representar el clàssic tema de les tres edats que dona títol -en aquest cas hi ha títol a la part posterior- a l'obra

Sèries de dibuixos a tinta

Els dibuixos a tinta, no només de flors, sinó també retrats, paisatges, esportistes, etc., acaben convertint-se en sèries amb diferents tractaments amb diverses tècniques. Aquestes obres s'allarguen en el temps fins a finals dels anys 80.

Sense títol

c. 1986

Tinta xinesa i base de pigment dissolt en gasolina sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1986

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1986

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Rosa

c. 1986

Tinta xinesa i aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

Anna Maria

c. 1986

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1986

Tinta xinesa i aerògraf sobre paper

Col·lecció particular

Ciclistes

Sense títol

c. 1986

Tinta xinesa i pigment dissolt en gasolina sobre paper

Col·lecció particular

Atletes

Sense títol
c. 1986
Tinta xinesa sobre paper
Col·lecció particular

Gimnastes

Sense títol
c. 1986
Tinta xinesa sobre paper
Col·lecció particular

Rally París-Dakar

Sense títol
c. 1986
Tinta xinesa i tècnica mixta sobre paper
Col·lecció particular

Jugadors de bàsquet

Sense títol
c. 1986
Tinta xinesa i tècnica mixta sobre paper
Col·lecció particular

Parapent

Siluetes

Sense títol

c. 1985

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1985

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

6.3.5. ABSTRACCIÓ AMB FIGURACIÓ I

Sense títol
c. 1985
Acrílic sobre taula
Col·lecció particular
43x41 cm

Sense títol
c. 1985
Acrílic sobre taula
Col·lecció particular
43x41 cm

Sense títol
c. 1985
Acrílic sobre taula
Col·lecció particular
38x46 cm

Sense títol
c. 1985
Acrílic sobre taula
Col·lecció particular
37x45 cm

Sense títol
c. 1985
Acrílic sobre taula
Col·lecció particular
45x37 cm

6.3.6. ABSTRACCIÓ AMB FIGURACIÓ II

Sense títol
c. 1985
Acrílic sobre taula
Col·lecció particular
41x43 cm

Sense títol
c. 1985
Oli sobre taula
Col·lecció particular
38x46 cm

Sense títol
c. 1985
Oli sobre taula
Col·lecció particular
38x46 cm

Sense títol
c. 1985
Acrílic sobre taula
Col·lecció particular
100x81 cm

Si en les obres anomenades Abstracció figurativa 1 s'intueixen algunes figures en una obra aparentment abstracta, en les obres anomenades Abstracció figurativa 2 apareixen elements figuratius de caràcter simbòlic.

6.3.7. ENTRE EL POST IMPRESSIONISME I L'EXPRESSIONISME

Un altre camí que Dora Riera emprèn posteriorment és el de l'expressionisme, a mig camí entre un post impressionisme amb influències de Van Gogh i l'expressionisme, concretat en una importància cada cop més gran de la pinzellada, que s'acaba convertint en la protagonista de l'obra. Les obres d'aquest grup són olis sobre tela o sobre taula.

Sense títol

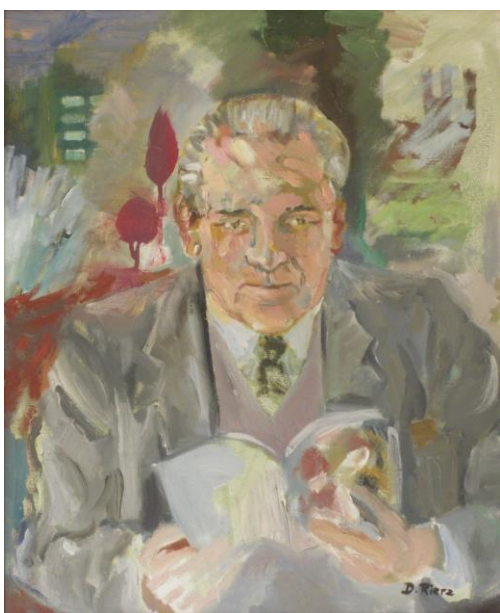
c. 1985

Oli

Col·lecció particular

24x32,5 cm

Paisatge empordanès amb xiprers

Tomàs Albó

c. 1985

Oli sobre tela

Col·lecció particular

54x65 cm

Sense títol
c. 1985
Oli sobre tela
Col·lecció particular
59x80 cm

Natura morta

Sense títol
c. 1985
Oli sobre tela
Col·lecció particular
54x65 cm

Natura morta

Sense títol
c. 1985
Oli sobre tela
Col·lecció particular
61x46 cm

Borrassà

6.3.8. NOU EXPRESSIONISME ABSTRACTE

"Els banys de mar i el passeig amb bicicleta"

c. 1985

Oli sobre tela

Col·lecció particular

65x82 cm

Sense títol

c. 1985

Oli

Col·lecció particular

38x46 cm

Sense títol

c. 1985

Acrílic

Col·lecció particular

38x50 cm

6.4. DE LA MITOLOGIA A LA GEOMETRIA, 1988-1992

Aquest darrer període es caracteritza per la jubilació anticipada per motius de salut i per la marxa a estudiar fora de casa de les filles, la gran ja al curs 1985-1986 va a Barcelona, i la petita, el curs 1987-1988 es trasllada a Girona. El seu marit continua treballant i Dora Riera dedica tot el seu temps a la creació artística, instal·lada a un taller a prop de casa.

Aquest període ve marcat per un viatge a Roma l'estiu de 1989 que fan Dora i Tomàs Albó. Es possible que aquest viatge influeixi en l'interès per la mitologia greco-llatina i en un renovat interès per temes religiosos catòlics d'aquest darrer període de l'artista.

En aquest període es dedica a la pintura i al dibuix, oblidant altres tècniques que havia explorat anteriorment. No és estrany que continuï utilitzant elements que venen d'èpoques anteriors com les geometries postcubistes de triangles i quadrats o els fons amb gasolina i color, per exemple.

Hi ha un grup d'aquarel·les de paisatge o animals fruit d'un curs de dibuix naturalista en què participar l'any 1988 organitzat per l'Associació IAEDEN a la zona dels Aiguamolls de l'Empordà i entorns propers.

Segueix conreant el retrat de familiars i coneguts, en una varietat de tècniques que van de l'oli al llapis. En els autoretrats es pot observar el canvi físic que experimenta l'artista. Es diria que els últims autoretrats reflecteixen un estat de malaltia encara no obertament manifestada que també es fa palesa en una fotografia dels últims mesos abans d'emmalaltir.

Hi ha un altre grup d'obres que exploren temes simbòlics, religiosos i mitològics. Entre elles, un parell d'obres en què el seu llenguatge canvia cap a un gran esquematisme.

Un altre grup d'obres figuratives segueixen un llenguatge molt expressionista i reflecteixen una varietat de temes que ja havien estat tractats per l'artista: esport, ball, paisatge, escenes quotidianes, temes religiosos i mitològics.

Finalment, un darrer grup de dibuixos figuratius utilitza un estil bastant esquemàtic per tractar temes diversos, amb predomini del color lila.

A banda de tota aquesta obra figurativa descrita més amunt, en aquest període també destaquen els dibuixos amb variacions de motius geomètrics, diverses formes d'abstracció i collages. I al costat d'això un interès pels dibuixos amb jocs de paraules, una mena de diccionari, jocs de paraules pròpiament dits, i el que podríem qualificar de pòsters amb frases fetes tretes del diccionari Fabra. I algunes incursions al món del còmic. És possible que s'hagi de relacionar aquest interès per les paraules amb les classes de català que havia fet en aquells anys -recordem que als 80, i més tractant-se de professors, era habitual que la gent fes cursos de català per aprendre a escriure bé -parlar es parlava molt millor que ara, en un perfecte dialecte empordanès ple de "nosatres", "són les dugues", "poc que m'agrada", "fes-ne via", etc.-.

6.4.1. SÍMBOLS, MITOLOGIA, RELIGIÓ

Sense títol

c. 1990

Oli sobre tela

Col·lecció particular

73x93 cm

Sense títol

c. 1990

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1990

Oli sobre tela

Col·lecció particular

93x73 cm

Sense títol

c. 1990

Oli

Col·lecció particular

60x81 cm

Esfinx

"Sant Francesc"
c. 1990
Oli sobre taula
Col·lecció particular
54x65 cm

Sense títol
c. 1990
Oli sobre tela
Col·lecció particular
73x93 cm

6.4.2. FIGURACIÓ

Dibuix naturalista

Sense títol
c. 1988
Aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

Retrat

Josefa Díaz
c. 1990
Oli sobre tela
Col·lecció particular
54x65 cm

Blanca Gasull?
c. 1990
Cera sobre paper
Col·lecció particular

Rosa
c. 1990
Llapis i cera sobre paper
Col·lecció particular

Anna Maria
c. 1990
Aquarel·la i tinta sobre paper
Col·lecció particular

Autoretrat
c. 1990
Aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

Autoretrat
c. 1990
Oli sobre taula
Col·lecció particular
24x32,5 cm

Autoretrat
c. 1992
Aquarel·la sobre paper
Col·lecció particular

Expressionisme

Sense títol
c. 1990
Acrílic sobre paper
Col·lecció particular

Cafè

Sense títol
c. 1990
Acrílic sobre paper
Col·lecció particular

Ball

Sense títol
c. 1990
Acrílic sobre paper
Col·lecció particular

La compra

Sense títol
c. 1990
Acrílic sobre paper
Col·lecció particular

Footing

Sense títol

c. 1990

Acrílic sobre paper

Col·lecció particular

Sorprenent iconografia. El personatge de l'esquerra sembla l'arcàngel Gabriel. Apareix des d'una posició elevada, sembla tenir ales i ofereix unes flors blanques, que poden ser els típics lliris o assutzenes- a la noia, que baixa la mirada amb un cert pudor. Tanmateix la noia va nua i apareix acompanyada d'objectes com el mirall o els pots d'ungüents que acostumen a fer referència a la bellesa.

Esquematisme

Sense títol

c. 1990

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

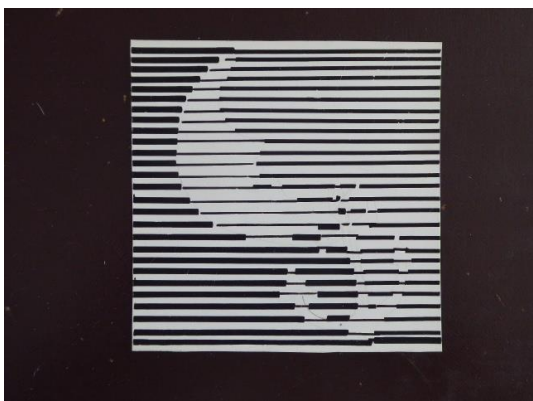
Sense títol

c. 1990

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

6.4.3. GEOMETRIES I ART CINÈTIC

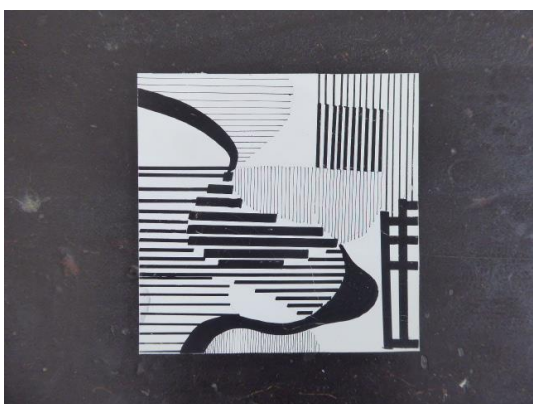

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

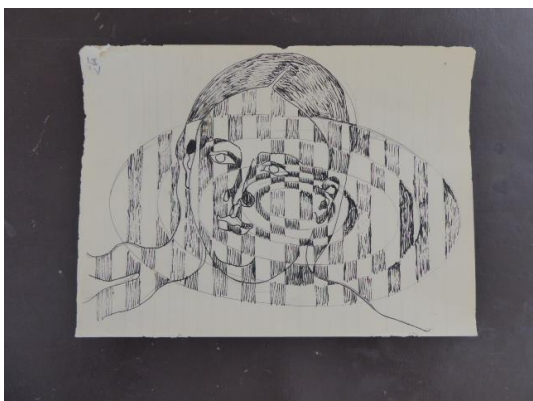

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa i aquarel·la

Col·lecció particular

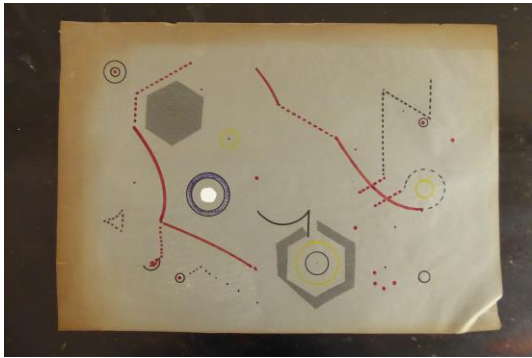

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa i aquarel·la

Col·lecció particular

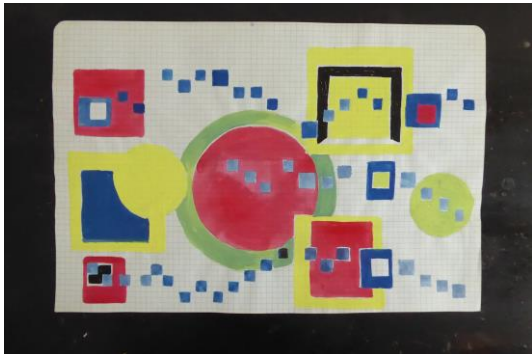

Sense títol

c. 1988

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

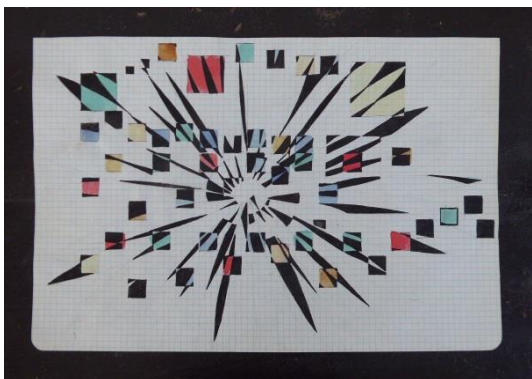

Sense títol

c. 1988

Aquarel·la i tinta sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa i aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa i aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1988

Tinta xinesa i aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1990

Gouache i tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1990

Gouache i tinta xinesa sobre paper

Col·lecció particular

6.4.4. ABSTRACCIÓ. COLLAGE

"El vent"

c. 1990

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

"Seny i rauxa"

c. 1990

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

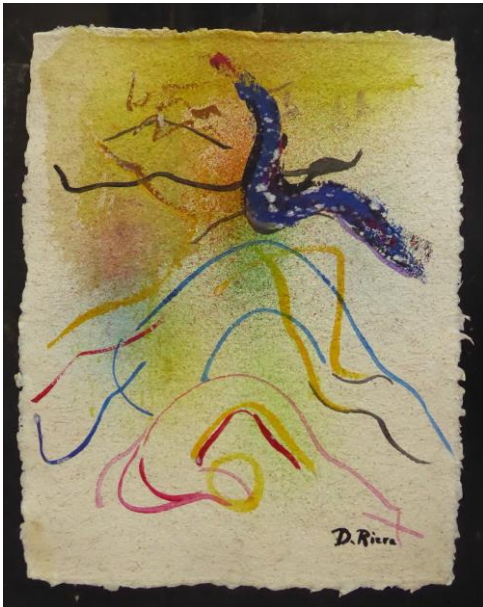

"Naixement"

c. 1990

Pintura acrílica sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1990

Pintura acrílica sobre paper

Col·lecció particular

"Tennis"

c. 1990

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1990

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1990

Aquarel·la sobre paper

Col·lecció particular

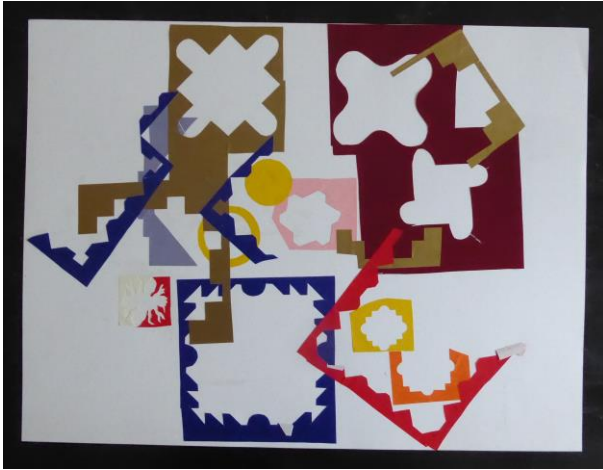

Sense títol

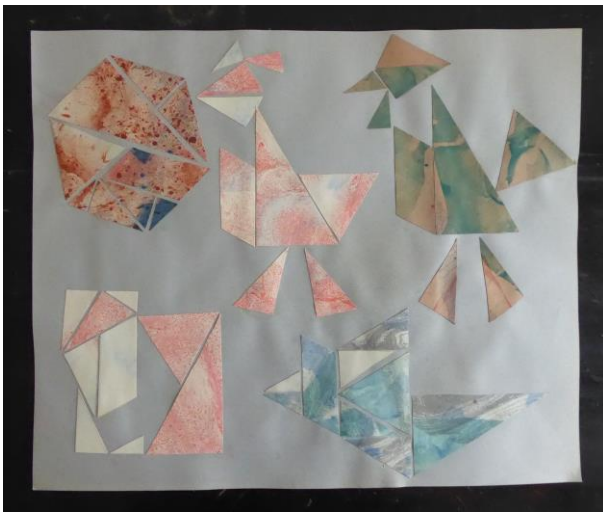
c. 1990

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol
c. 1990
Collage
Col·lecció particular

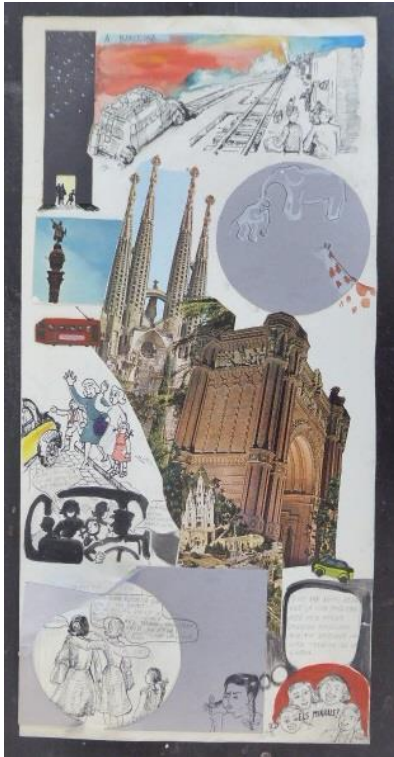

Sense títol
c. 1990
Collage
Col·lecció particular

Sense títol
c. 1990
Collage
Col·lecció particular

6.4.5. CÒMIC

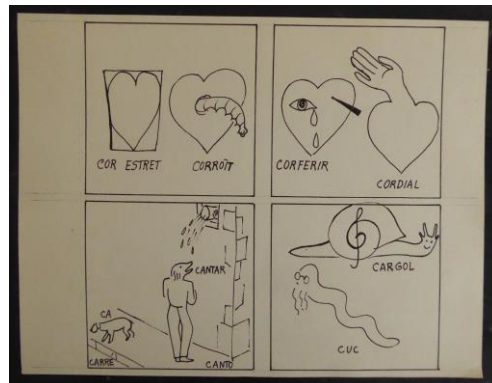
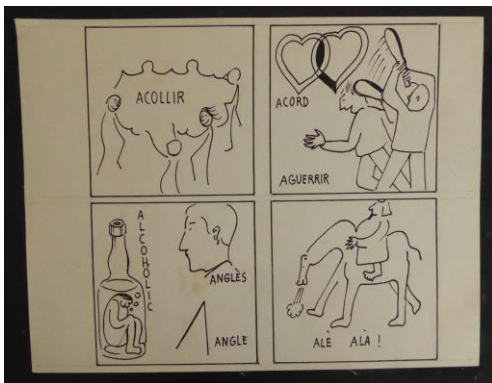
Sense títol

c. 1990

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Diccionari Sense títol. c. 1990. Tinta xinesa sobre paper. Col·lecció particular

Jocs de paraules I Sense títol. c. 1990. Tinta xinesa sobre paper. Col·lecció particular

Jocs de paraules II

Sense títol

c. 1990

Gouache sobre paper

Col·lecció particular

Sense títol

c. 1990

Gouache sobre paper

Col·lecció particular

7. CONTEXT ARTÍSTIC I INFLUÈNCIES

S'observen a l'obra de Dora Riera dos tipus d'influències. Una, les circumstàncies generals de la seva vida - entorn, viatges, etc.-, sense oblidar l'evolució tecnològica de la societat. Quan Dora Riera era joveneta els llibres d'art tenien uns pocs dibuixos a tinta, després començaren a incorporar imatges a color que venien a part i calia col·locar al seu lloc, finalment la imatge es va fer omnipresent i era capaç de congelar l'instant en què una saltadora es llançava des del trampolí a la piscina. Es va passar de la tele i la càmera de fotos en blanc i negre al color i de les diapositives als primers ordinadors.

L'altra, és la creació artística realitzada anteriorment. Dora Riera es va interessar per l'arquitectura, el disseny, les teories artístiques, etc. La seva biblioteca dona pistes de quins eren els seus interessos i permet començar a rastrejar algunes influències. A banda de llibres sobre diferents tècniques artístiques i d'obres d'història de l'art incloses obres sobre art no occidental, des d'art prehistòric a art de l'Amèrica precolombina, per exemple, hi ha obres sobre disseny industrial, sobre semiòtica, simbologia o teoria de l'art. Entre les monografies d'artistes n'hi ha diverses sobre Picasso, i catàlegs diversos d'exposicions a la Fontana d'Or de Girona o al Museu de l'Empordà de Figueres d'artistes locals. Destaquem el catàleg de l'exposició antològica de l'obra de J.J. Tharrats a la Fontana d'Or de 1975.

Es poden destacar els següents títols:

- Buckland-Wright, John, *Etching and Engraving*, London The Studio Publications, 1953.
- Subías Galter, Juan, *El arte. Sus manifestacions desde la prehistoria hasta nuestros días*, Barcelona, Editorial Fama, 1955.
- Ciriot, Juan Eduardo, *Morfología y arte contemporáneo*, Barcelona, Ediciones Omega, 1955.
- Moholy-Nagy, László, *La nueva visión y Reseña de un artista*, Buenos Aires, Ediciones Infinito, 1963.
- Hauser, Arnold, *Historia social de la literatura y el arte*, Madrid, Ediciones Guadarrama, 1964.
- Cirici, Alexandre, Barcelona, *Art i societat*, Edicions 62, 1964.
- Fischer, Ernst, *La necessitat de l'art*, Barcelona, Edicions 62, 1967.

- Dorfles, Gillo, *Últimas tendencias del arte de hoy*, Nueva colección labor, 1969.
- Kandinsky, Vasili, *Punto y línea sobre el plano*, Barcelona, Barral Editores, 1971.
- VVAA, *La Bauhaus*, Madrid, Alberto Corazón Editor, 1971.
- VVAA, *Constructivismo*, Madrid, Alberto Corazón Editor, 1973.
- VVAA, *El diseño industrial*, Barcelona, Salvat Editores, 1973.
- Munari, Bruno, *Diseño y comunicación visual*, Barcelona, Editorial Gustavo Gili, 1974.

A l'hora de situar l'obra de Dora Riera dins el context artístic català i internacional de la segona meitat del segle XX, es poden detectar diverses influències al llarg de les diverses etapes que configuren la seva obra, especialment Cézanne en una primera etapa i el Postcubisme, l'Informalisme i el Nou Expressionisme en l'època de maduresa.

L'Escola de Belles Arts de finals dels 50 i principis dels 60 estava dominada per l'estudi de la figura humana i uns llenguatges propers als de finals del segle XIX i principis del XX, prescindint de les Avantguardes. Les obres d'aquest període estan evidentment influïdes pels tipus d'exercicis acadèmics proposats pels professors però també constitueixen per als alumnes una primera experimentació amb diversos estils, alguns dels quals perduraran més i d'altres menys en la seva obra.

En el cas de Dora Riera es pot observar un estudi de la figura humana a la manera de Cézanne, intentant construir el volum a partir d'estructures bàsiques com l' "esfera, el cilindre i el con", com deia Cézanne, en qualsevol cas, de l'estructura subjacent a la forma. Aquesta manera de treballar es pot observar en les següents obres de l'època que estudiava Belles Arts.

*Autoretrat, c. 1958. Oli sobre taula.
Col·lecció particular. 30x40 cm*

*Sense títol, c. 1958. Carbonet sobre paper. Col·lecció particular.
Estudi del cos humà*

També es pot observar l'estudi del cos, especialment el femení, a partir de models de dona mediterrània propis del Noucentisme i d'artistes com Aristides Maillol o Josep Clarà.

*Sense títol, c. 1960. Llapis sobre paper. Col·lecció particular.
Estudi de cos femení*

Josep Clarà. Puixança

En una ocasió, segurament a proposta del professor, es tria un tema clarament de Nonell, la gitana. És una de les millors obres de Dora Riera durant el període de formació però de Nonell només hi ha el tema, bàsicament el vestit, el predomini del color groc i, en tot cas, la pinzellada. Ni la model de l'Escola de Belles Arts és gitana, com s'aprecia per les seves faccions, ni el tema és tractat amb el Naturalisme de Nonell. Estem davant d'una presumpta gitana forta i somrient, res de Realisme Social.

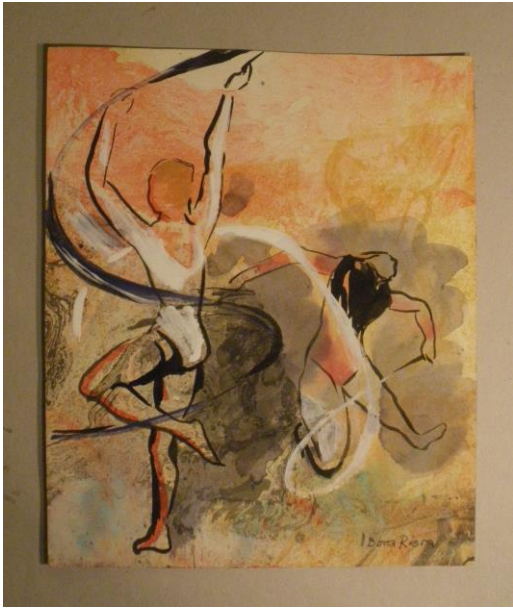
Dona vestida de gitana
c. 1959
Oli sobre taula
Col·lecció particular
76x101 cm

On sí que es pot trobar el Naturalisme i el Realisme social d'Isidre Nonell és en dibuixos com aquest.

Sense títol
c. 1959
Llapis sobre paper
Col·lecció particular

Un altre dels tipus pintats a Belles Arts és el de la ballarina, típic de Dégas. En aquest cas, sí que serà un tema amb continuïtat dins l'obra de Dora Riera i si les seves ballarines de Belles Arts són estàtiques, més endavant seran ballarines, gimnastes o patinadores en moviment, com les de Dégas.

Sense títol

c. 1988

Tècnica mixta sobre paper

Col·lecció particular

Gimnàstica rítmica

L'altre tema que es tractava a l'Escola de Belles Arts era el paisatge. Aquí, el llenguatge de Dora Riera s'acosta a l'Impressionisme, amb una pinzellada que suggereix més que no pas defineix exactament i el tractament de les llums i les ombres com pinzellades de color a terra.

Sense títol

c. 1961

Oli sobre tela

Col·lecció particular

81x60 cm

Parc de la Ciutadella

Primeres obres

En les primeres obres de Dora Riera ja fora de l'Escola de Belles Arts, bàsicament paisatges, retrats i natures mortes es pot observar com el que perdura és la influència de Cézanne. Són obres realistes amb un tractament de la forma no excessivament definida ni detallada, amb fons indefinits, bastant cezannians. En el cas del paisatge, la forma a vegades és suggerida, com una reminiscència de l'impressionisme i, sobretot, de Cézanne.

Joan Riera, c. 1962. Oli sobre tela.
Col·lecció particular. 60x73 cm

Cézanne. Autoretrat amb paleta, c.1890

Ara bé, des d'obres primerenques, com aquesta natura morta, es pot observar com apareixen dobles imatges i com sovint s'utilitza la imatge de la màscara.

Sense títol

c. 1965

Oli sobre tela

Col·lecció particular

35x27 cm

Natura morta

Un dels pintors que més utilitza les dobles imatges és Salvador Dalí, que recupera el pintor italià del segle XVI Giuseppe Arcimboldo, per més que les dobles imatges de Dora Riera són molt diferents de les de Dalí.

Paper maché. 15x19cm

Escaiola. 15x19 cm

Fang. 7x10 cm

Màscares

c. 1985

Col·lecció particular

La màscara grotesca potser prové de la influència del pintor James Ensor (1860-1949), pintor belga que va participar en els moviments d'avantguarda de principis del segle XX i que va influir en l'expressionisme i el surrealisme. Pinta màscares grotesques similars a les que es venien per carnaval. La influència d'Ensor es pot rastrejar no només en l'ús de màscares sinó també en altres obres que posen l'accent en personatges grotescos o turmentats.

James Ensor, Autoretrat amb màscares

Posant l'accent en la composició, el següent retrat de grup sembla inspirat en el conegut quadre de Rembrandt.

Sense títol, c. 1966. Oli sobre tela. Col·lecció particular. 100x81 cm. Dora, Joan, Maria Victòria, Victòria i Tomàs

Rembrandt. Lliçó d'anatomia

Hi ha similituds com la mirada cap a l'espectador dels dos personatges dels extrems, fins i tot girant la cara de manera una mica forçada i la composició piramidal.

Recerca d'un llenguatge propi, c. 1970-1977

El trasllat a Figueres de ben segur que la posa en contacte amb els artistes alt-empordanesos que va conèixer, uns personalment i altres a través de les exposicions en galeries d'art i al Museu de l'Empordà. Coneixia Joan Paradís, amb

qui havia coincidit a Barcelona, i Àurea Garcia, Alícia Viñas, Ramon Reig i la seva filla Blanca Reig, Baig Minobis. No deixa d'anar a Barcelona a veure exposicions: Picasso, Miró, etc.

Es pot observar influència de Picasso al llarg de la seva obra, per exemple en la pintura de gerros o plats ceràmics, en l'experimentació amb linogravat, utilitzada pel pintor malagueny, en la utilització de temes lligats al circ, temes taurins o mussols, El tipus de gran pinzellada que veiem en el quadre de 1917 "Passeig Delaware. Colom", tot i que també es pot veure una pinzellada similar en quadres de Nonell o l'empordanès Bonaterra serà molt habitual en Dora Riera. El tema de les vistes urbanes des del balcó de casa també va ser utilitzat per Picasso, Miró i Dalí.

*D. Riera. Sense títol, c. 1965. 12x20 cm
Col. Part. Mussol. Amb colors similars als
que utilitza Picasso*

Pablo Picasso

Pablo Picasso

Pablo Picasso

D. Riera. Sense títol, c. 1965. Col. part. Sardana. 12x20 cm

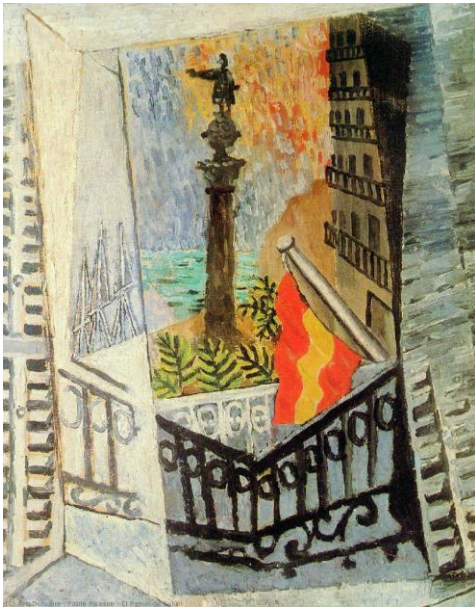
Pablo Picasso

D. Riera, c. 1970. Sense títol. Col. Part. 20x29 cm. Figura roja sobre fons negre

D. Riera, c. 1970. Sense títol. Col. Part. 12x20 cm. Figura negra sobre fons roig

Pablo Picasso. El passeig delaware Colon, 1917

Cap a 1970 es percep certa influència del llenguatge de Miró, amb la utilització de signes com estrelles o constel·lacions i també una utilització lliure del color, propera al fauvisme o al mateix Picasso.

Sense títol, c. 1970. Planxa de linogravat. Col·lecció particular

Francisca Gispert, 1972. Tinta xinesa i aiguada sobre paper. Col·lecció particular. 50x65 cm

Sense títol, c. 1970. Cera sobre paper. Col·lecció particular

Època de maduresa

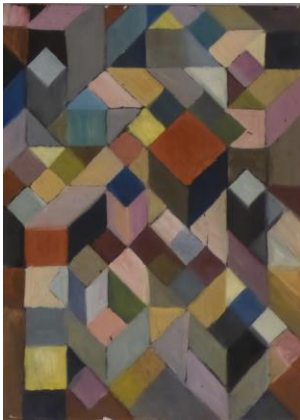
En aquesta època, a partir de 1977, es quan es desenvolupen els llenguatges més personals que es poden enllaçar d'una banda amb el postcubisme, i l'abstracció geomètrica, fins al collage, i de l'altre amb l'informalisme i el nou expressionisme. Les obres postcubistes poden haver rebut influències de Jean Metzinger o Paul Klee. O fins i tot de Dalí.

Sense títol, c. 1977
Oli sobre taula
Col·lecció particular. 50x69 cm

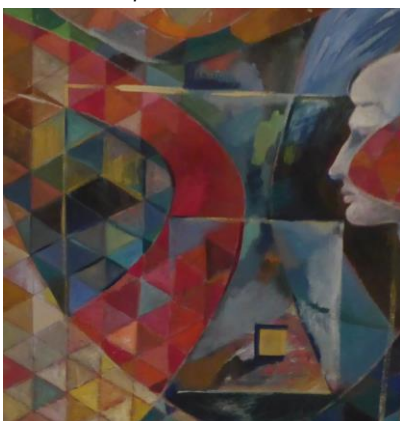
Jean Metzinger. Dues dones, 1910-1911

Sense títol, c. 1977
Oli sobre taula
Col·lecció particular. 50x69 cm

Paul Klee. May Picture, 1925

Sense títol, c. 1985
Oli sobre taula
Col·lecció particular. 60x62 cm

Salvador Dalí, Gala despullada mirant el mar que a 18 m és Lincoln, 1975

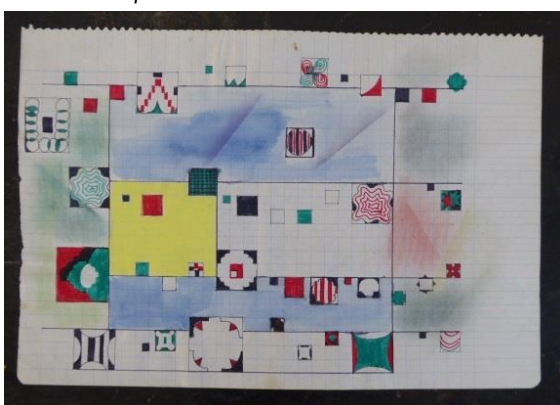
Una sèrie d'obres que es poden qualificar d'abstracció geomètrica semblen inspirar-se en Vassily Kandinsky o Piet Mondrian i altres s'acosten a l'art cinètic o a l'Op-Art de Victor Vasarely.

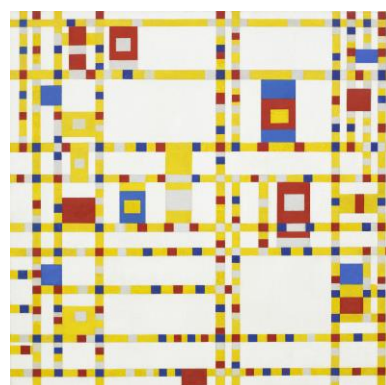
*Sense títol, c. 1990.
Pintura acrílica sobre paper
Col·lecció particular*

Kandinsky

*Sense títol, c. 1990. Aquarel·la i tinta xinesa
sobre paper. Col·lecció particular*

Mondrian, Broadway Boogie-woogie

*Sense títol, c. 1990. Tinta xinesa sobre
paper. Col·lecció particular*

Victor Vasarely

*Sense títol, c. 1990. Tinta xinesa
sobre paper. Col·lecció particular*

Victor Vasarely

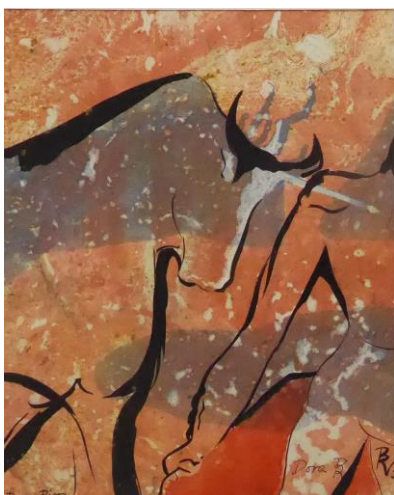
Una de les influències més clares és la de de l'informalisme, especialment la de de J. J. Tharrats.

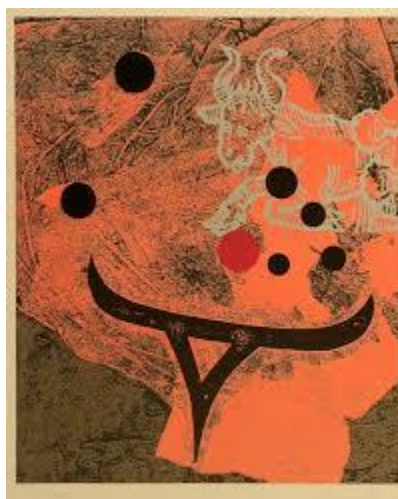
Sense títol, c. 1977. Tècnica mixta sobre paper. Col·lecció particular

J.J. Tharrats, 1975, homenatge a Albert Einstein

Sense títol, c. 1977. Tècnica mixta sobre paper. Col·lecció particular

J.J. Tharrats

Sense títol, c. 1985, Pintura acrílica sobre taula. Col·lecció particular

J.J. Tharrats

8. CONCLUSIÓ

Aquest és un primer treball sobre l'obra de Dora Riera. Amb l'antecedent d'un parell d'escrits previs, inèdits, redactats per mi mateixa. El primer, de maig de 2017, en el 25 aniversari de la mort de l'artista, amb prou feines una declaració d'intencions que, però, ja apuntava a un possible TFG d'Història de l'Art. Deu pàgines amb alguns exemples d'obres ben conegudes per mi perquè formaven part de la decoració de casa. El segon, de novembre de 2019, ja una mica més llarg i amb una mostra d'obres que havia començat a descobrir pels armaris i habitacions de la casa que han acabat fent de magatzem, almenys va servir perquè la Cristina Masanés, comissària de l'exposició del Museu de l'Empordà PINTAR, CREAR, VIURE. DONES ARTISTES A L'ALT EMPORDÀ (1830-1939), tingués algunes nocions sobre Dora Riera.

Aquest Treball Final de Grau és doncs, el primer treball amb una certa profunditat sobre Dora Riera. Ha suposat la descoberta de moltes obres desconegudes per mi i el redescobriments amb una nova mirada d'obres que creia conegudes. Parteix de fotografiar les més de mil obres de l'artista que conservem a casa com a pas previ per a un catàleg que ordena l'obra per èpoques, estils i tècniques i temes. S'ha arribat a poder tenir una primera visió panoràmica força completa de l'obra de l'artista i poder-la classificar en grups i períodes.

Falta poder acabar de prendre mesures de totes les obres, especialment del gran nombre d'obres sobre paper. Tampoc no s'ha arribat a poder fer una anàlisi exhaustiva de totes les obres, només un primer apunt.

El petit percentatge d'obres de què tinc coneixement que no formen part de la col·lecció familiar i que no han pogut ésser estudiades en aquest treball no modifica la visió general que s'ha obtingut en aquest treball.

L'altre aspecte que s'ha pogut fixar bastant en aquest treball és la biografia. Gràcies a la documentació conservada (expedient acadèmic, dades laborals, fotografies familiars i documentació familiar diversa) s'ha pogut reconstruir amb prou precisió la biografia de Dora Riera.

Cal dir que molt poques obres estan datades. Les que ho estan han sigut de gran ajuda per a situar amb certa exactitud períodes artístics de l'autora. També els

paisatges, sempre del seu entorn proper, a la vista de les dades biogràfiques, els retrats de persones properes, a partir de les edats, i alguns fets concrets representats en algunes obres han ajudat a situar determinades èpoques i estils.

A partir d'aquí el treball consisteix en una presentació cronològica dels principals períodes i llenguatges artístics de Dora Riera i unes primeres idees sobre les influències rebudes. Les idees a destacar serien que Dora Riera experimenta amb nombroses tècniques artístiques al llarg de la seva carrera però les principals són la pintura i el dibuix, i, en tercer lloc, la ceràmica i l'escultura en fang. També que al llarg de la seva obra apareixen sovint elements com dobles imatges i màscares, o la mà com a protagonista de l'obra.

Es detecta influència de Picasso per exemple en la utilització de la tècnica del linogravat, en els gerros pintats o en les vistes des de casa. També de Miró en certs elements decoratius que recorden el seu llenguatge. Les dobles imatges poden estar inspirades en les dobles imatges de Dalí i la Gestalt. En el seu període geometritzant, un dels més interessants, cal anar a buscar la influència del postcubisme, de Metzinger o Klee, i també de Kandinsky, Mondrian i Vasarely. Una de les influències més directes en l'obra de Dora Riera és l'informalisme de Tharrats.

A partir d'aquí, queden molts fils per estirar. Una anàlisi més acurada de la seva biblioteca. Un estudi de les seves notes i escrits. Acabar de parlar amb persones que la van conèixer i acabar de localitzar la seva obra. Només per continuar-ne fent una anàlisi més profunda.

9. BIBLIOGRAFIA

SUÁREZ, ALICIA I VIDAL, MERCÈ, *Historia universal del arte, Vol. 9 El siglo XX*, Barcelona, Editorial Planeta, 1991.

CIRLOT, LOURDES, *Historia universal del arte. Vol.* Últimas tendencias*, Barcelona, Editorial Planeta, 1993.

BARRAL I ALTET, Xavier (dir.), *Art de Catalunya, Ars Cataloniae*, 16 vol., Barcelona, Edicions L'Isard, 1997-2003.

BARRAL I ALTET, Xavier, *Història de l'art a Catalunya. Creació artística, paisatge i societat*, Barcelona, Editorial Base, 2013.

KANDINSKY, VASILI, *Punto y línea sobre el plano*, Barcelona, Barral Editores, 1971.

MASANÉS, CRISTINA, *Pintar, crear, viure. Dones artistes a l'Alt Empordà (1830-1939)*, Figueres, 2020.

MUNARI, BRUNO, *Diseño y comunicación visual*, Barcelona, Editorial Gustavo Gili, 1974.

POUS TENAS, ROSA, *L'art a Girona als segles XIX i XX. Emprems de creació femenina 1872-1960*, Girona, Ajuntament de Girona, 2010.

VIÑAS, ALÍCIA, *Emocions, sentiments, sensacions. Pintors i escultors de l'Alt Empordà 1839-1959*, Figueres, Institut d'Estudis Empordanesos, 2010.

Pàgines web

<https://www.ddgi.cat/fonsArt/artista/737/riera-vinyals-dora>

<https://www.todocoleccion.net/arte-pintura-oleo/retrato-por-dora-riera~x177665147>

https://ca.wikipedia.org/wiki/Dora_Riera_i_Vi%C3%B1als

<https://www.instagram.com/obradorariera/>